

Sajóivánka helynevei

A szócikkek felépítése

A szócikkek felépítése a következő: legelől szerepel a címszó, ezt követi az adatok évszáma, majd az adatok a jelentől visszafelé haladva, forrásmegjelöléssel. A szócikk második részében nagy gondolatjel (—) után a hely definíciója és lokalizációja, majd a névadással kapcsolatos információk, a névmagyarázat következnek.

| 369 címszó, 254 szócikk, 566 adat

A településen 2023–2024-ben végeztem helynévgyűjtést. Adatközlőim: Bari Erzsébet (61 éves), Báriné Bakos Erika (59 éves), Bári Péter (59 éves), id. Kiss Sándor (72 éves), ifj. Kiss Sándor (34 éves), Szabon Lajos (74 éves), Sztahon Zsolt (36 éves), Vargáné Kiss Mónika (45 éves).

Sajóivánka 2024: *Sajóivánka ~ Ivánka ~ Baglyosfalu ~ Bagolyvár ~ Baglyok ~ Bagolyfalu* (ÉGy.), 1980: *Sajóivánka* (MoFnT. 2), 1941: *Sajó-Ivánka* (MaKF.), 1891: *Sajóivánka* (S 78, 082. téka Sajóivánka 3-12.), 1891: *Sajó-Ivánka* (S 79, No. 281/1.), 1883: *Ivánka, Ivánka* (HKFT.), 1873: *Ivánka, Sajóivánka* (BLF.), 1868: *Ivánka* (U. 61), 1864: *Ivánka, Sajó Ivánka* (Pesty 271, 272), 1864: *Ivánka* (Bm. U. 332), 1863: *Sajó-Ivánka* (Hnt. 692), 1858: *Ivánka* (MKFT.), 1851: *Ivánka* (S 78, 082. téka Sajóivánka 1-2.), 1806: *Ivánka* (Lipszky, Map.), 1790: *Ivánka* (BmT. 56/2), 18. sz. v: *Ivánka* (BmT. 56/1), 1784: *Ivánka* (EKFT.), 1773–1808: *Ivánka* (MTHnt.), 1752: *Sajo Ivánka* (E 156), 1751: *Sajo-Ivánka* (E 156-a., Fasc. 085. No. 026.), 1728: *Sajo-Ivánka* (E 156-A. Fasc. 126. No. 024.), 1722: *Sajo Ivanva* (E 156-A. Fasc. 066. No. 065/b.), 1720: *Ivánka* (N79 Borsod megye 3. Téka), 1715: *Ivánka* (N78-3.), 1596: *Ivánka, Ivani* (Dienes 113), 1511/1519: *Iwany* (Dl. 34514), 1511: *Iwany* (Dl. 250726), 1425: *Iwany* (Dl. 11710), +1237 [1237–1242]: iuxta aquam Soyov...Ywan (Gy. 1: 777). — Település Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Kazincbarcikai járásban, Kazincbarciktól nyugatra. A név személynévből alakult metonimikus névadással. Az alapjául szolgáló *Iván* személynév a *Johannes* névváltozatoként gyakori volt a középkorban (KÁLMÁN 1965: 61, ÁSz.). Kezdetben a személynév alapalakban szerepelt a település nevéként *Iván* formában, majd a 15. századtól *-i* képzővel *Iváni*-ként adatható, a 16. század végétől *-ka* képzővel szerepel *Ivánka*-ként. A *Sajó* előtaggal a 18. század elején egészült ki, hogy elkülönítsék a közeli Borsodivánkától. A **Baglyos-falu**, **Bagoly-vár**, **Baglyok**, **Bagoly-falu** névváltozatok a szomszédos sajókazaiaktól származó gúnyos megjelölések, épp ezért talán összefüggnek a *bagolyvár* 'elhagyatott, baglyok által lakott terület' köznévvvel (FKnT.), ebből alakulhatott a többi *bagoly* előtagú névváltozat is. Vö. Alsóivánka, Felsőivánka.

14. számú őrház lásd Bakterház

16. számú őrház 1891: *16. számú őrház* (Kat.). — A település északnyugati határszélén lévő egykori épület, az Állomástól nyugatra, mára csak a helye maradt meg. A településről két sorszámnévvel megjelölt vasúti őrház adatható, ez volt a tizenhatos számú.

26-os főút 2024: *Huszonhatos* (ÉGy.), 1950 e.: *26-os főút, Töltés* (Shvt.), 1868: *Ország útja* (U. 61). — A település északi határában húzódó főút, mely Kazincbarcika felől halad Ózd irányába. Az út egy korábbi töltésen halad, amit korábban *Töltés*-ként említettek, vö. *töltés* 'a terep szintjéből kiemelkedő, lejtős oldalú földmű' (FKnT.). Már a 19. században is fontos útvonal volt, egy 19. századi

térképen **Ország útja** formában szerepel. Vö. Töltés alja.

Akác 2024: *Akác* (ÉGy.). — Erdő a település belterületének nyugati szélén, a Temető és a Homokos között. A helynév az *akác* 'akáccal benőtt hely, terület; kisebb akácerdő' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Akasztófa alja 1851: *Akasztófa allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Szántóföld a település nyugati határában, a Temető aljától északra. A név előtagja az Akasztófa-domb előtagjával azonos, utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Akasztófa-domb 1864: *Akasztófa domb* (Pesty 272). — Szántóföld a település nyugati határában, feltehetően az Akasztófa alja területén vagy amellett. Utótagja arra utal, hogy eredetileg a területen lévő kiemelkedést jelölhetett a név, azt használhatták később a környező terület megjelölésére is. A név előtagja minden bizonnyal a kiemelkedésen emelt egykori akasztófára utalhat. Vö. Akasztófa alja.

Állomás 2024: *Állomás ~ Vonatállomás ~ Vasútállomás* (ÉGy.), 1950 e.: *Sajókaza-vasútállomás* (Shvtt.), 1891: *Indóház* (Kat.). — Állomásépület a település északi határában, az egykori Bíró-csárda mögött, a sajókazai határnál, a Miskolc-Ózd vasútvonal egyik megállóhelye. Erre utal az **Indóház**, a **Vonatállomás**, a **Vasútállomás** és a napjainkban leggyakrabban használt *Állomás* névváltozat is. A **Sajókaza-vasútállomás** megjelölés a település Sajókazával való összeköttetésére utal.

Állomás utca 2024: *Állomás ucca* (ÉGy.), 1967: *Állomás utca* (Hnt.). — Utca a település északi határában, a 26-os főút lakott településrészén futó szakasza, amely az állomás közelében vezet. Hivatalos név.

Alsó-bakterház 1950 e.: *Alsó pakterház* (Shvtt.). — Egykori épület a település északi határában, a Súlyom bányavasút kanyarulatánál, a 14. és a 16. számú órház közötti szakaszon. Előtagja az *alsó* helyviszonyt kifejező melléknév, amely a keletre lévő Bakterház nevével áll oppozícióban.

Alsó-dűlő 1891: *Alsó és Felső dűlő* (Kat.), 1868: *Felső-Alsó dűlő* (U. 61). — Szántóföld a belterülettől északra. Az *Alsó és Felső dűlő* forma térképi névalak lehet, a korabeli térképeken nem ritkák az ilyen megjelölések. A más 19. századi térképeken Körtvély-szer, Nyárjaska és Fövényes nevekkel szereplő földek összefoglaló megjelölése. Azt viszont nem tudjuk, hogy a határrész melyik fele lehetett az Alsó-dűlő. A név előtagja a *Felső-dűlő* előtagjával áll oppozícióban. Az utótag a *dűlő* 'határnak két út vagy mezsgye közötti része' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Alsó-föld 1864: *Alsó föld* (Pesty 273). — Földterület a település keleti határában, Harnócpusztá területén. Közelebbi helyét nem ismerjük. A település névanyagából nem adatolható olyan helynév, amely az *alsó* helyzetviszonyító előtaggal oppozícióban állna.

Alsóivánka 1891: *Alsó Ivánka* (Kat.), 1808: *Alsó-Ivánka* (Lipszky rep.). — Lakott településrész a település északi határában, a belterülettől távolabb, a 26-os főút északi oldalán, a területen már a 19. században lakóépületek álltak. Az *alsó* előtag a *Felsőivánka* nevű területhez viszonyított elhelyezkedést fejezi ki. Vö. Alsóivánkai-tanya.

Alsóivánkai-tanya 1937: *Alsóivánkai tanya* (Hnt.). — Egykori tanya a település északi határában, a belterülettől távolabb északra elhelyezkedő Alsóivánka nevű lakott településrészén. Közelebbi helye nem ismert.

Alsó-kertek 1950 e.: *Alsó kertek* (Shvtt.). — Egykori kertek a település belterületének nyugati szélén, a jelenlegi Május 1. út mögött húzódott. Az *alsó* helyzetviszonyító előtag a tőle délre elhelyezkedő *Felső-kertek* nevének előtagjával áll oppozícióban.

Alsó-rét 1951 e.: *Alsó rét* (Shvtt.), 1941: *Alsó rét* (MaKF.), 1864: *Alsó-rét* (Pesty 273). — Rét a település északi határában, a vasút északi oldalán, a sajókazai határnál.

Az *alsó* helyviszonyító előtag a tőle délnyugatra elhelyezkedő *Felső-rét* nevének előtagjával áll oppozícióban. A két név talán a Tó-rét két részét jelölhette.

Alsó-tag 1950 e.: *alsó tag* (Shvt.). — Földterület a település belterületének északi határában, a 26-os főúttól délre, a Keresztúton belőli földek keleti része. A név előtagja a nyugatra lévő Felső-tag előtagjával áll oppozícióban. Utótagja a *tag* 'a tagosított, művelés alatt levő határ egyben levő darabja' földrajzi köznév (FKnT.).

Alsó tagút 1950 e.: *Alsó tagút* (Shvt.). — A település északi határában, az Alsó-tag keleti oldalán, az Állomás utcáról balra kanyarodó földút, mára megrövidült. A helynév előtagja a nyugatra lévő Felső tagút előtagjával áll oppozícióban. Utótagja a *tagút* 'dűlőút' földrajzi köznév (FKnT.).

Alsó-Vicsatal 1891: *Alsó Vecsatal* (Kat.), 1851: *Alsó Vitsatal* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1759: *Nagy vecsári* (T. 83-1). — Földterület a település déli határában, a Bükk-erdő felett, a Tuburkótól délre. A 18. században **Nagy-Vicsatal** formában szerepel, a 19. századból *Alsó-Vicsatal* formában adatolható. A névváltozatok utótagja a *Vicsatal* helynév, az előtagok az északnyugatra lévő Felső-Vicsatal, más néven Kis-Vicsatal név előtagjaival állnak oppozícióban. Ma már egyik névváltozat sem ismert.

Alsó-Vicsatal alja 1851: *Alsó-Vicsatal alja* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Földterület a település déli határában, a Bükk-erdő mellett, az Alsó-Vicsatal déli része. Utótagja és az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Általános iskola lásd **Iskola**

Baglyok lásd **Sajóivánka**

Baglyos-falu lásd **Sajóivánka**

Bagoly-vár lásd **Sajóivánka**

Bagoly-falu lásd **Sajóivánka**

Bakterház 1950 e.: *Bakterház* (Shvt.), 1891: *14. sz. őrház* (Kat.). — Egykori vasúti őrház a település északi határában, a vasút mellett, az Állomástól keletre, a Csukás-tó-tanyától északra. Ma már csak a helye található meg. *Bakterház* és a **14. számú őrház** formában is szerepel. A településről két sorszámnévvel megjelölt vasúti őrház adatolható, ez volt a tizennegyedik számú.

Balogh-ortvány 1891: *Balog-ortvány* (Kat.), 1864: *Balogh ortvány* (Pesty 273), 1851: *Balogh ortvány* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1775: *Balog ortas* (T. 175-2), 1759: *Balog Ortás* (T83-1). — Földterület a település keleti határában, a Csipkéstől keletre. A helynév előtagjában a *Balogh* családnevet valószínűsíthetjük, noha a 19. század végi birtokrészleti jegyzőkönyvekben már nem szerepel ilyen nevű tulajdonos. A név utótagja az *irtvány* 'kiirtott erdős rész' jelentésű földrajzi köznév nyelvjárási *ortvány* formája (FKnT.), a korábbi **Balogh-ortás** névváltozatban az ugyanebben a jelentésben használatos *irtás* földrajzi köznév nyelvjárási *ortás* formája szerepel.

Balogh-ortás lásd **Balogh-ortvány**

Bánya lásd **Homokos**

Bányacsillás-kisvasút 1950 e.: *Bányacsillás-kisvasút* (Shvt.). — Egykori keskeny nyomtávú bányavasút a település északnyugati határában, a Szénbányától az Állomásig, felső szakasza a Kossuth Lajos utca mentén futott. 1920-ban épült (RÓNAFÖLDI 2012: 126). A vonalon bányacsillék közlekedtek, erre utal a név.

Bánya-kút 2024: *Bánya-kút* (ÉGy.), 1950 e.: *Csorda-kút* (Shvt.). — Kút a település belterületének nyugati szélén, a Május 1. út utolsó házával szemben lévő kis parkban. Ma már nem működik. Egykor a csordát itatták itt, erre utal a **Csordakút** név. A *Bánya-kút* előtagja azt jelzi, hogy az egykori Bánya mellett található.

Barát-oldal 2024: *Barát-ódal* (ÉGy.), 1950 e.: *Barát oldal szőlő* (Shvt.), 1864:

Előhegy vagy *Barátóldal* (Pesty 272), 1851: *Barátóldal* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1790: *Barat Óldal* (BmT. 56/2). — Szőlővel beültetett domboldal, szőlőskert a település belterületétől délre, a Pincesor mellett. Noha Pestynél úgy tüntetik fel, mint az Elő-heggyel azonos hely, valójában attól keletre helyezkedik el, esetleg a keleti széle lehetett. Az előtagjában a *barát* közszót és a *Barát* családnevet egyaránt gyaníthatjuk. Utótagja az *oldal* 'határrész, tájrész oldalsó darabja, környéke földrajzi köznév (FKnT.).

Barci-Tarkó 2024: *Barci-Tarkó* (ÉGy.), 1980: *Barci-Tarkó* (MoFnT. 2), 1950 e.: *Tarkó alja* gyümölcsös (Shvtt.), 1891: *Barczy Tarkó* (Kat.), 1883: *Tarko hegy* (HKFT.), 1864: *Tarkó, hegy* (Pesty 273), 1851: *Tarkó allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Kiemelkedés a település keleti határában, az egykori Kiserdőtől balra. A *Tarkó* név a településen keresztben végighúzódnó kiemelkedés jelölésére használatban lehetett, az egész vonulatot jelölhette, egyes részeit később a különböző használattal összefüggésben nevükben is elkülönítették. A keleti rész már a 19. században *Barci-Tarkó*-ként is használatban lehetett, de röviden *Tarkó*-ként is szerepel. A szőlőskertek mellett húzódott a Barcikai pincék sora. *Tarkó alja* formában is szerepel, ez ugyanis a vonulat alacsonyabban fekvő része. A név utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.). Vö. *Barci-Tarkó-tető*.

Barci-Tarkó-tető 2024: *Barci-Tarkó-tető* (ÉGy.), 1891: *Barczitarkó tető* (Kat.). — A település keleti határában lévő kiemelkedés, a Barci-Tarkó legmagasabb pontja. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Báró-földek lásd **Csipkés**

Bató-kert lásd **Bató-rét**

Bató-rét 1950 e.: *Kistöltés melletti szántók* (Shvtt.), 1891: *Bató és Borjukert* (Kat.), 1864: *Bató rét* (Pesty 272), 1851: *Batórét* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 18. sz. v.: *Bató rét* (BmT. 56/1). — Földterület a település északnyugati szélén, a 26-os főút északi oldalán, a határ kiszögellése által bezárt dűlőföld. A 18. és 19. századból jobbra *Bató-rét* formában adatolható, a 19. század végi kataszteri térképen a szomszédos *Borjú-kert*-tel egybevonva jelölték meg, így jött létre a *Bató és Borjukert* térképi megnevezés. Az ebből kikövetkeztethető **Bató-kert** forma tehát nem feltétlenül volt használatban. A *Bató* előtag feltehetőleg személynévi eredetű. Kovács Imre rekonstrukciós térképén *Kistöltés melletti szántók* megjelöléssel szerepel. Ez is inkább térképi megjelölés lehet.

Bekötő 2024: *Bekötő* (ÉGy.). — A település belterületére vezető útkanyarulat és útszakasz, amely a 26-os főútról vezet a Kossuth Lajos utcára. A helynév a *bekötő* 'a főútvonallal (valamely települést) összekötő út' földrajzi köznévből alakult.

Bikarét 2024: *Bikarét* (ÉGy.). — Legelő a település nyugati határában, a Temető és a Hársas között. Egykor haszonállatokat, többek között bikákat is legeltettek ezen a területen, innen kapta a nevét.

Bíró-csárda 2024: *Bíró-csárda ~ Pántlikás csárda* (ÉGy.), 1950 e.: *Mayer kocsmá | falunk II. települ. helye* (Shvtt.), 1883: *Ivanka kocma és tanya* (HKFT.), 1883: *Ivanka kocma és tanya* (HKFT.), 1858: *Ivankai kocma* (MKFT.). — Kocsmá a település északi határában az Állomás utca 10. szám alatt, már nem üzemel. A 19. századi térképeken a település nevével *Ivankai kocma*-ként és *Ivanka-kocma*-ként szerepel. Később a tulajdonosa után nevezték *Mayer-kocsmá*-nak. Az 1990-es években *Bíró-kocsmá* néven nyitották úja, a tulajdonos arról nevezte el, hogy édesapja volt a tanácsrendszer bevezetése előtti utolsó falusi bíró Sajóivánkán (Déli Hírlap 1998. január 3: 8). A 2010-es években *Pántlikás csárda* néven üzemelt, de a helyiek továbbra is *Bíró-csárda*-ként említik. A falu rekonstrukciós térképét készítő KOVÁCS IMRE szerint korábban itt lehetett a falu lakott része (Shvtt.).

Bojtorján 1. 1864: *Bojtorvány* (Pesty 273), 1864: *Bojtorvány* (Bm. U. 332). — Rét a település délkeleti határában, közelebbi helyét nem ismerjük, Pesty Frigyes névgyűjtésében Harnócpusztá részéként közli, északról dél felé haladva a Vicsatal alját követően. Más említése nincs. A helynév a *bojtorján* növénynév népies alakjából alakulhatott, s a térség jellemző növényére utalhat.

Bortorján 2. lásd **Kukoricás**

Bojtorjános lásd **Kukoricás**

Bolt 1. 2024: *Bolt* (ÉGy.). — Egykori bolt a belterület délkeleti részén, a templom mellett, ma már nem üzemel.

Bolt 2. 2024: *Bolt* (ÉGy.). — Egykori bolt a település északi határában az Állomás utcán, ma már nem üzemel.

Borjú-kert 1891: Bató és *Borjukert* (Kat.), 1864: *Borjú kert* (Pesty 272), 18. sz. v.: *Borju kert* (BmT. 56/1). — Földterület a település északnyugati határában, korábban rétként használták, ma szántóföld, a Bató-réttől keletre. A név a *borjúkert* '(uradalmakban) borjúnevelésre elkerített majorterület' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Borókás-legelő 1950 e.: *Borókás legelő* (Shvt.). — Földterület a település keleti határában. Kizárólag KOVÁCS IMRE rekonstrukciós térképén szerepel, ami igen erőteljesen torzít, de hozzávetőleg a Barci-Tarkó környékén ábrázolja a helyet. A helynév, amennyiben valóban használatban volt, borókával benőtt helyre utal.

Borsóföld 1891: *Borsóföld* (Kat.), 1851: *Borsó föld* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település keleti határában lévő földterület, szomszédos Kazincbarcikával. Már a 19. században részben fákkal borított terület, napjainkban is erdős. Egy részén egy időben borsót termeszthettek, erre utalhat a név.

Borsos-rét 1864: *Borsos rét* (Pesty 272), 1851: *Borsos rét* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Rét a település északnyugati határában, a Bató-kerttől keletre. A 19. század közepi térkép alapján nem egyértelmű, hogy ma is Sajóivánka határához tartozik-e. A név előtagja a településről a 19. századból adatolható *Borsos* családnév.

Báró Radvánszky-szálláskert lásd **Szálláskert**

Boszorkány-domb lásd **Szánkós**

Buszmeg 2024: *Buszmeg* ~ *Buszmegálló* (ÉGy.). — Buszmegálló a belterület központjában, a Községháza mellett. A *Buszmeg* névváltozat a ***Buszmegálló*** rövidülésével alakult.

Buszmegálló lásd **Buszmeg**

Búzás 2024: *Búzás* (ÉGy.). — Terület a belterület északi részén, a Kossuth Lajos utca nyugati oldalán, a Focipályától délre. A helynév búzával beültetett területre utal.

Büdös-kút 1864: *Büdös kút* (Pesty 272). — Egykori ivókút a település területén, az egykori harnócpusztai birtokrésztől nyugatra, közelebbi helye nem ismert. A helynév előtagja feltehetőleg a víz kellemetlen szagára utal.

Bükk lásd **Bükkerdő**

Bükkerdő 2024: *Bükkerdő* ~ *Fenyves-erdő* (ÉGy.), 1891: *Bikk* (Kat.), 1851: *Bikerdő* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település déli határában húzódó nagy kiterjedésű erdő. Részei a Kis-Bükkerdő és a Nagy-bükkerdő. A név különböző időkből adatolható változatai, a *Bükkerdő* és a ***Bükk*** egyaránt 'bükkerdő' jelentésű földrajzi köznévből alakultak (FKnT.). Újabban ***Fenyves-erdő***-ként is említik, mert fenyőket is ültettek az erdőbe.

Bükk-tető 1980: *Bükk-tető* (MoFnT. 2), 1941: *Bükk-tető* (MaKF.). — A település déli határában húzódó *Bükk*-nek is mondott Bükkerdő legmagasabb pontja. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Cigánysor lásd **Május 1. út**

Csapás 1950 e.: *Csapás* (Shvt.). — A település belterületéről nyugati irányba kivezető földút, a Május 1. út végén. A *csapás* 'kitaposott ösvény, gyalogút' földrajzi helynévből alakult (FKnT.).

Cséplési szérű helyek 1950 e.: *Cséplési szérű helyek* (Shvt.). — Földterület a település északkeleti határában, az Alsó-tagúton. Körülíró megjelölés lehet. A *cséplési szérű* szerkezet arra utal, hogy itt tárolhatták a cséplésre váró gabonát.

Cserés-bérc 1864: *Cserés bércz* (Pesty 272). — Erdős kiemelkedés a település határában, Harnócpusztától nyugatra, közelebbi helye nem ismert. A helynév előtagjában a 'cserfaerdő' jelentésben is használt *cseres* ~ *cserés* földrajzi köznév szerepel, utótagja a *bérc* 'domb, halom, emelkedés; dombtető, hegytető, hegygerinc' földrajzi köznév (FKnT.).

Csipkés 2024: *Csipkés ~ Tyúkos | Nevét valószínűleg onnan kapta, hogy régebben nem voltak a kertek lezárva, így a tyúkok oda könnyedén kijárhattak.* (ÉGy.), 1950 e.: *Báró földek* (Shvt.), 1891: *Csipkés* (Kat.), 1759: *Csipkés* (T. 83-1). — Földterület a belterülettől keletre és északkeletre, az Alsó tagúttól keletre. Az 1851-es felvételi térképen (S 78-531.-1-2.) a tőle nyugatra lévő területtel együtt *Fővenyes*-ként jelölik ezt a határrészt is, ez azonban valószínűleg nem tükröz valós névhasználatot, más térképeken és napjainkban is *Csipkés*-ként említik ugyanis. A név talán a területen termő csipkebokrokra utalhat. Kovács Imre rekonstrukciós térképén *Báró-földek* megjelöléssel szerepel, a határrész ugyanis a 19. században a báró Radvánszky-család birtoka volt (S 79-281.-1.). Vö. *Csipkés alja*, *Csipkés-oldal*.

Csipkés alja 1864: *Csipkés allja* (Pesty 273). — Földterület a település keleti határában, a *Csipkés* alacsonyabb része. Közelebbi helye nem ismert. Előtagja a *Csipkés* helynév, utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Csipkés-oldal 1950 e.: *Csipkés oldal* legelő (Shvt.). — A település keleti határában fekvő legelő, a *Csipkés* déli része, a belterülettől keleti irányban. A név a *Csipkés* helynév és az *oldal* 'határrész, tájréssz oldalsó darabja, környéke; hegy, domb meneteles része, az alja és a teteje között' földrajzi köznév összetételével alakult (FKnT.).

Csordacsapás 1950 e.: *Csorda csapás* (Shvt.). — Egykori útszakasz település északi határában, a 26-os főút és a vasúti sínek között, a Sajó-part felé vezetett. A *csordacsapás* 'út, amelyen a csordát hajtották' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Csorda-delelő-itató 1950 e.: *Csorda-delelő itató* (Shvt.). — Földterület a település északi határszélén, a Sajó folyó kanyarulatában. A helynév előtagja a *csordadelelő* 'a csorda déli pihenő helye' földrajzi köznév, utótagja az *itató* 'állatok természetes (pl. patakon levő) vagy kiépített itatóhelye' földrajzi köznév (FKnT.). Körülíró szerkezet lehet.

Csordakút lásd **Bánya-kút**

Csordalegelő 1950 e.: *csorda legelő* (Shvt.). — Legelő a belterülettől nyugatra, a Május 1. úttól, a Disznó-legelőtől és a Temetőtől délre. Ma ez jobbára fás terület, és a 19. századi térképek is erdőnek jelölik. A név *csordalegelő* földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Csúcs-földek 1950 e.: *Csúcs-földek* (Shvt.). — Földterület a település belterületétől északra, a Keresztúton belüli földek területén, az Alsó tagút mellett. Elkeskenyedő, ék alakban végződő földdarabot jelöl (vö. FKnT.).

Csukástó lásd **Csukástó-tanya**

Csukás-tó 1980: *Csukás-tó* (MoFnT. 2), 1900: *Csukástó* (Hnt.), 1864: *Csukástó*, víz (Pesty 273). — Egykori ér, illetve a közeli Sajó áradásai miatt tartósan vízzel borított környéke a település keleti-északkeleti határában, a *Csukás-tó-tanya* mellett. Ma szántó. A helynév előtagja arra utalhat, hogy a Sajó áradása csukákat is vitt magával. Vö. *Csukás-tó előtti földek*, *Csukás-tó-tanya*, *Tó-rét*, *Tó-bérc*.

Csukás-tó előtti földek lásd **Konk-rét**

Csukástói-major lásd **Csukás-tó-tanya**

Csukástói-tanya lásd **Csukás-tó-tanya**

Csukástó-tanya 2024: *Csukástó ~ Csukástó-tanya ~ Csukástói-tanya* (ÉGy.), 1952: *Csukástótanya* (Hnt.), 1950 e.: *Csukástó tanya* (Shvtt.), 1891: *Csukástói major* (Kat.). — Tanya a település külterületének északi határában, a Csukás-tó határrészen. A **Csukástó** önmagában is használatos a terület megjelölésére. **Csukástói-tanya** és **Csukástói-major**-ként is szerepel.

Delelő 1950 e.: *delelő* (Shvtt.). — A település belterületétől délre, a Mély-völgytől balra elhelyezkedő terület. A helynév a *delelő* 'hely, ahol pihenni, delelni lehet' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Dellő 18. sz. v.: *Dellő* (BmT. 56/1). — Földterület a település északnyugati határában, a Bató-rét mellett keletről, a mai Sajóivánci határhoz való tartozása kérdéses. Vö. **Dellő** eleje.

Dellő eleje 18. sz. v.: *Dellő eleje* (BmT. 56/1). — Földterület a település északnyugati határában, a Dellő mellett, a mai Sajóivánci határhoz való tartozása kérdéses. A név utótagja az *elő ~ eleje* 'valamely helynek a településhez közelebb eső része' földrajzi köznév (FKnT.).

Diófás 1950 e.: *Diófás* (Shvtt.). — Földterület a belterület keleti szélén, a Pincesorától nyugatra és a Gere-erdőtől délre. Az ott lévő diófákról kaphatta a nevét.

Disznólegelő 1950 e.: *Disznó legelő* (Shvtt.). — Legelő a belterülettől délnyugatra, a Temető mellett. Disznók legeltetésére használták.

Dögtér 2024: *Dögtér* (ÉGy.), 1950 e.: *Dög tér* (Shvtt.). — Elhullott állatok elhantolására szolgáló földterület a település nyugati határában, a Temetőtől nyugatra.

Előhegy 1950 e.: *Előhegy erdő* (Shvtt.), 1891: *Eldő hegy* (Kat.), 1868: *Előhegy* (U. 61), 1864: *Előhegy vagy barátódal* (Pesty 272), 1851: *Előhegy* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1790: *Elő Hegy, Elő hegy* (BmT. 56/2). — Erdős kiemelkedés a település nyugati határában, a belterülettől délre, a Barát-oldal mellett, a vadnai Vár-hegy keleti lefutó gerince. A helynév az *előhegy* 'hegylánc előtt emelkedő alacsonyabb hegy' földrajzi köznévből alakult (FKnT.). 310 m magasságban található rajta egy erődítésnyom, a vadnai vártól 500 méterre délkeletre (NOVÁKI-SÁRKÖZY-FELD 2007: 94).

Eperfa-sor 2024: *Eperfa-sor* (ÉGy.). — Eperfákkal beültetett terület a belterület északi részén, az Állomás utca mentén.

Erdőnk legöregebb fája lásd **Tölgyfa**

Falu legelője 2024: *Falu legelője* (ÉGy.). — A település nyugati határában, a belterülettől nyugatra, a templom mögött elhelyezkedő, fákkal borított terület, egykori legelő, ahova a falu népe kihajtotta állatait legelni. KOVÁCS IMRE rekonstrukciós térképe szerint itt volt a Csordalegelő és a Disznólegelő (Shvtt.). Ezek összefoglaló megjelölése lehet a *Falu legelője*.

Faluház 2024: *Faluház ~ Tájház ~ Régi iskola és Paplak | A templommal szemben volt található, ma Falu-ház.* (ÉGy.), 1950 e.: *Iskola, Paplak* (Shvtt.), 1891: *Iskola épület* (S 79-281.-2.). — A település belterületén a Templommal szemben található két épület, a Kossuth Lajos utca 58. szám alatt. A régi **Paplak** a 18. században épült. 1869-ben megépült mellé az iskola, amit az 1900-as évek közepéig református elemi iskolaként használtak, erre utal a **Régi iskola** névváltozat, illetve a korábbi **Iskola** és **Iskolaépület** megjelölések. 1936-ban megépült az új parókia a Templom mellett, a régi épületet ekkor tanítólakássá nyilvánították. Később magántulajdonba, majd önkormányzati tulajdonba került a telek az épületekkel. Ma faluház működik benne, a régi falusi élet használati tárgyaiból Kovács Imre által

összeállított magángyűjtemény kapott benne helyet. Ezért napjainkban már gyakrabban *Faluház*-ként, illetve *Tájház*-ként emlegetik.

Falusi-erdő 2024: *Falusi erdő* (ÉGy.), 1950 e.: *falusi erdő* (Shvtt.) — Erdős terület a település belterületétől délnyugatra, a Falu legelője mellett, attól délre.

Falusi-erdő alja 1950 e.: *falusi erdő alja* (Shvtt.). — Erdős terület a település belterületétől délre, a Falusi-erdő északi része. A helynév utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Faluvégi-pást 1851: *Faluvégi pást* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 18. sz. v.: *Pást* (BmT. 56/1). — A belterület mellett nyugatra lévő füves terület, a Temetőtől északra. Egy 18. század végi térképen röviden **Pást**-ként szerepel. Mindkét névváltozatban a *pást* 'alacsony, sűrű fűvel benőtt hely, legelő' földrajzi köznév rejlik (FKnT.).

Felső-dűlő 1891: Alsó és *Felső dűlő* (Kat.), 1868: *Felső-Alsó dűlő* (U. 61). — Szántóföld a belterületől északra. Az *Alsó és Felső dűlő* forma térképi névalak lehet, a korabeli térképeken nem ritkák az ilyen megjelölések. A más 19. századi térképeken *Körtvély-szer*, *Nyárjaska* és *Fővenyes* nevekkel szereplő földek összefoglaló megjelölése. Azt viszont nem tudjuk, hogy a határrész melyik fele lehetett a Felső-dűlő. A név előtagja a *Alsó-dűlő* előtagjával áll oppozícióban. Az utótag a *dűlő* 'határnak két út vagy mezsgye közötti része' földrajzi köznév (FKnT.).

Felsőivánka 1900: *Felső-Ivánka* (Hnt.), 1808: *Felső-Ivánka* (Lipszky rep.). — Lakott településrész, feltehetőleg a település belterületét jelölhette, a tőle távolabb északra, Sajókaza közelében elhelyezkedő *Alsóivánka*-ként is emlegetett lakott területhez képest.

Felsőivánkai-tanya 1907: *Felsőivánkai tanya* (Hnt.). — Egykori tanya a település határában, közelebbi helyét nem ismerjük. Annyi bizonyosnak látszik, hogy Felsőivánka településrészhez lehetett közel.

Felső-kertek lásd **Lapos-rét**

Felső-rét 1950 e.: *Felsőrét* (Shvtt.), 1864: *Felső rét* (Pesty 273). — Rét a település északi határában, a vasúttól északra oldalán, a sajókazai határnál. A *felső* helyviszonyító előtag a tőle északkeletre elhelyezkedő *Alsó-rét* nevének előtagjával áll oppozícióban. A két név talán a Tó-rét két részét jelölhette.

Felső-tag 1950 e.: *felső tag* (Shvtt.). — Földterület a település északi határában, a Keresztúton belőli földek nyugati része. A név előtagja a keletre elhelyezkedő Alsó-tag előtagjával áll oppozícióban. Utótagja a *tag* 'a tagosított, művelés alatt levő határ egyben levő darabja' földrajzi köznév (FKnT.).

Felső tagút 1950 e.: *Felső tagút* (Shvtt.). — Út a település északi részén, a mai Kossuth Lajos utca felső, észak-déli irányú szakasza és a Bekötő közös megnevezése volt, amely kivezet a belterületről a vasútig. Ez a terület korábban beépítetlen volt, a név arra utal, hogy a Felső-tag nevű földterület mellett haladt el. A helynév előtagja a keletre lévő Alsó tagút előtagjával áll oppozícióban. Utótagja a *tagút* 'dűlőút' földrajzi köznév (FKnT.).

Felső-Vicsatal 1950 e.: *Szilas szőlők* (Shvtt.), 1891: *Felső Vecsatal* (Kat.), 1851: *Felső Vitsatal* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1759: *Kis vecatul* (BmT. 56/2). — Szőlővel beültetett terület a település déli határában, a Vicsataltól keletre, az Alsó-Vicsataltól nyugatra. KOVÁCS IMRE nem valós arányokat érvényesítő rekonstrukciós térképén nagyjából a **Szilas-szőlők** jelölheti ezt a területet, melynek előtagja esetleg a régi térképeken a település nyugati határában lévő *Szilas* helynévvel állhat kapcsolatban. A 19. században *Felső-Vicsatal*-ként szerepel, melynek utótagja a *Vicsatal* helynév, előtagja a keletre lévő Alsó-Vicsatal előtagjával áll oppozícióban. Egy 1759-es térképen **Kis-Vicsatal**-ként szerepel, amely *Nagy-Vicsatal* névvel áll szemben.

Felső-Vicsatal alja 1851: *Felső Vitsatal allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Földterület a település déli határában, a Felső-Vicsatal alsó, déli része. A helynév utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznévi (FKnT.).

Focipálya 2024: *Focipája* (ÉGy.). — A belterület északi részén, a Kossuth Lajos utca letelepítésének a nyugati oldalán fekvő futballpálya. A név a hely funkcióját jelöli.

Forintos 2024: *Forintos ~ Forintos-dűlő* (ÉGy.), 1950 e.: *Forintos* szántóföldek (Shvtt.), 1891: *Forintos* (Kat.). — Dűlőföld a település északkeleti határában. A 19. században a vasút menti területeket nevezték így a Csukás-tó környékén. Ma az attól délre eső földekre is használják, a Transzformátor területét is ideértve. A *forintos* közszókból alakult, s forinttal megváltott földekre utal. **Forintos-dűlő** formában is említik.

Forintos-dűlő lásd **Forintos**

Forrás 1950 e.: *Forrás* (Shvtt.), 1891: *Mélyvölgy kút* (Kat.), 1864: *Mély völgy kút* (Pesty 272). — Kútként használt forrás a település belterületétől délre, a Mélyvölgy-nél lévő. Erre utal a **Mély-völgy-kút** megnevezés. Az 1891-es kataszteri térkép földterület neveként közli a nevet, a víz környékének megjelölésére. A kúttal feltehetően azonos a Kovács Imre rekonstrukciós térképén *Forrás*-ként szereplő víznyerő hely.

Földvár 1975: *Földvár* (Dobosy 1975: 55), 1950 e.: *Földvár* (Shvtt.), 1891: *Földvár és Vénkert* (Kat.). — A település északi-északkeleti határában, a Sajó partján fekvő terület, KOVÁCS IMRE a falu első településhelyeként említi (Shvtt.). A helyi hagyomány itt várat említ, de a területen nincs nyoma erődítésnek (DOBOSY 1975: 55). Az 1891-es kataszteri térképen a szomszédos Vén-kert nevével egybevonva szerepel.

Főút lásd **Kossuth Lajos utca**

Fővenyes 1864: *Fővenyes, Fővenyes* (Pesty 272, 273), 1851: *Füvenyes* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Földterület a település északi határában, a belterülettől északra és északkeletre, a 26-os főúttól délre. A régi térképek szerint jórészt a Csipkés területét, illetve az ettől nyugatra lévő dűlő (Alsó- és Felső-dűlő) északkeleti részét jelölték így. A helynév a 'víz által homokkal meghordott terület' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Gallér 1864: *Gallér* (Pesty 273). — Szőlő a település keleti felében, az egykori Harnócpusztá birtokon, közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév eredete is bizonytalan, talán családnévi eredetű lehet.

Gellés 1864: *Gellés* (Pesty 273), 1851: *Gellés* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Szőlő a település déli határában, az Alsó-Vicsataltól északra, a Borsóföldtől nyugatra. A helynév ismeretlen eredetű.

Gere lásd **Gere-domb**

Gere-domb 2024: *Gere-domb* (ÉGy.), 1864: *Gere oldal* (Pesty 272), 1851: *Gere* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Kiemelkedés a település belterületétől délre, a Barát-oldaltól és a Diófástól délre. A helynév előtagjában valószínűleg a Gere családnév rejlik (ÚmCsnT.). **Gere-oldal** és **Gere** formában is említették. Vö. Gere-erdő, Gere-szőlő.

Gere-erdő 1950 e.: *Gere erdő* (Shvtt.). — A település déli határában a Gere-dombot borító erdő, a Barát-oldaltól délre.

Gere-oldal lásd **Gere-domb**

Gere-szőlő 1950 e.: *Gere szőlő* (Shvtt.). — Szőlővel beültetett terület település déli határában, a Gere-dombon.

Golyás 1864: *Golyás* (Pesty 273). — Szőlővel beültetett terület a település keleti felében, az egykori Harnócpusztá birtokon. Közelebbi helyét nem ismerjük. A

névadás motivációját nem ismerjük.

Gombás 2024: *Gombás* (ÉGy.), 1950 e.: *Gombás szőlők* (Shvtt.), 1864: *Gombás* (Pesty 273), 1858: *Gombos* (MKFT.), 1851: *Gombás* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1775: *Gombás* (T. 175-2). — Földterület, korábbi szőlő a település keleti-délkeleti határában, a Felső-Vicsától délkeletre. Az 1891-es kataszteri térkép az Alsó-Vicsatal részeként tünteti fel, külön névvel nem szerepel. A *Gombás* mellett **Gombás-szőlők** formában is említik. A helynév gombászó helyre utal. A második katonai felmérés térképén szereplő **Gombos** névforma elírás lehet.

Gombás-szőlők lásd **Gombás**

Gombás-tető 1891: *Gombás tető* (Kat.). — A település déli határában lévő Gombás nevű terület legmagasabb csúcsa. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Gombás-völgy 1891: *Gombás völgy* (Kat.). — Völgy a település déli-délkeleti határában, a Gombástól keletre.

Gombos lásd **Gombos**

Gulyakút-delelő-szállás 1950 e.: *Gulyakút-delelő-szállás* (Shvtt.). — A település keleti határában, a Gulya-legelőn található terület, a Süveges határrészen. A megnevezés körülíró szerkezetnek tűnik.

Gulyalegelő 1950 e.: *Gulya legelő* (Shvtt.). — Legelő a település keleti határában, a Süveges nevű földterületen, a Csipkéstől keletre, a Balog-ortvány területén, esetleg attól délre. A gulya legelt rajta.

Gyümölcsösökterek 1950 e.: *Gyümölcsös kertek* (Shvtt.). — Gyümölcsösökterek a belterület déli szélén.

Hajnal-gyümölcsös 1950 e.: *Hajnal gyümölcsös* (Shvtt.). — Gyümölcsösökter a település déli-délkeleti határában, a Tuburkó vidékén. Kizárólag KOVÁCS IMRE torzított rekonstrukciós térképén szerepel, ami alapján pontosabban nem tudjuk a helyét meghatározni. A név előtagjában családnevet gyaníthatunk.

Haraszt lásd **Haraszt-erdő**

Haraszt alja 1864: *Harasztallja* (Pesty 273). — Földterület a település keleti határában, a Haraszt-erdő mellett vagy annak része lehetett. Közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Haraszt-erdő 1941: *Haraszt* (MaKF.), 1883: *Haraszt erdő* (HKFT.), 1858: *Haraszt Erdő* (MKFT.), 1851: *Haraszt erdő* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település keleti határában fekvő erdős terület, ma szántó. A helynév előtagja a *haraszt* 'fiatal, sarjadzó, cserjés erdő, bozót' földrajzi köznév (FKnT.). **Haraszt** formában is előfordult.

Hármas-domb 2024: *Hármas domb* (ÉGy.), 1950 e.: *Zeidman zsidó birtok* (Shvtt.). — A belterületről nyugatra, a Temető alja nevű földterület belterülethez közelebbi része, a Nádas mellett. A területen több kisebb, a környezetétől magasabb rész található. A *Zeidman zsidó birtok* körülíró megjelölés lehet.

Harnóci 1864: *Harnóci* (Pesty 273). — A település keleti határában, az egykori Harnócpusztai birtokon említett erdő. Közelebbi helyét nem ismerjük.

Harnóci-szőlők 1950 e.: *Harnóci szőlők* (Shvtt.). — Szőlő a település keleti határában, az egykori Harnócpusztai birtokon, a belterületről délkeletre. KOVÁCS IMRE nem méretarányos rekonstrukciós térképe egy szűkebb területen jelöli, ám a korábbi kataszteri térképek összevetése alapján nem egyértelmű, hogy pontosan mely terület lehet. Talán összefoglalóan jelölhették így a harnócpusztai szőlőket.

Harnócpusztai 2024: *Harnócpusztai külterület, amely része Sajóivánka község területének, amelynek központjától számítva nagyjából 2 kilométer távolságra található. Jellegét tekintve mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep,*

illetve lakó hely, mezőgazdasági jellegű tanyák. Lakónépessége hozzávetőleg 2 fő. (KHD.), 1980: *Harnócpuszt*a (MoFnT. 2), 1941: *Harnócz psz.* [puszt]a (MaKF.), 1926: *Harnócpuszt*a (Hnt.), 1900: *Harnócz* (Hnt.), 1894: *Harnócz puszt*a (Pesty 272–273.), 1891: *Harnócz puszt*a (Kat.), 1883: *Harnocz p[uszt]a* (HKFT.), 1873: *Harnoc* (Hnt.), 1858: *Harnocz Puszt*a (MKFT.), 1808: *Harnócz* (Lipszky Rep.), 1790: *Harnotz* (BmT. 56/2), 1784: *Harnod* (EKFT.), 1723: pradium *Harnócz* (E 156 - a. - Fasc. 067. - No. 003.), 1663: praedium *Harnocz* (E 156 - a. - Fasc. 003. - No. 027.), 1487: *Harnolcz* (Cs. 1:172), 1420: *Harnolcz* (Cs. 1:172), +1237/[1237–1242]: *Hyrnovch*, pr. (Gy. 1: 775). — Egykori település, ma Sajóivánka keleti határa. A 18. században még önálló prédiumpként említik, később Sajóivánka része lett. Az Árpád-kori település a **Harnóc** nevet viselte, mely feltehetően személynévből alakult. Az elnéptelenedése után is még sokáig így említették. A 19. századból maradt fenn elsőként a ma is használatban lévő *Harnócpuszt*a névforma. A név *puszt*a utótagja ’elnéptelenedett, pusztasodott település’ jelentésben kerülhetett be a névbe (FKnT.). Napjainkban a 26-os főúttól északra eső külterületi lakott helyet jelölik a névvel, az Állomás utcától keletre.

Háromszög 2024: *Háromszög* | *Az elsőpségadás tábláról kapta a nevét, itt ezen a sarkon van egy az utca előtt. Itt volt a találkozó mindig.* (ÉGy.). — Csomópont, találkozóhely a belterület központjában, a Május 1. út sarkán. Az ott lévő közlekedési tábláról kaphatta a nevét. Esetleg felvethető, hogy a központját képező, három utcaszakasz által határolt térség megjelölésére lehetett használatban.

Hársas 2024: *Hársas ~ Hársas-erdő* (ÉGy.). — Erdő a település nyugati határában, a Temető mellett. Az erdő jellegzetes fájáról kapta a nevét.

Hársas alja 1790: *Hársas allya* (BmT. 56/2). — Határrész a belterülettől délnyugatra, a vadnai határnál, csak kis része esik a sajóivánkai határba. Előtagja a *Hársas* erdőnévvel lehet kapcsolatban. Utótagja az *alj(a)* ’valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület’ földrajzi köznév (FKnT.).

Határ 2024: *Határ* (ÉGy.). — A település nyugati, vadnai határa. Vadna és Ivánka határa sokáig határviták tárgya volt, ezért ezt a területet *Határ*-ként jelölik meg.

Határföld 1864: *Határ-föld* (Pesty 272). — Szántóföld a település Vadna felé eső nyugati határán. Közelebbi helyét nem ismerjük. A név a *határföld* ’a falu határának szélére eső földterület’ földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Hátsó lásd **Játszó**

Homokbánya lásd **Homokos**

Homokbánya völgye 2024: *Homokbánya völgye* (ÉGy.). — A belterülettől nyugatra, a Május 1. út végén található völgy. Ez a völgy vezetett a Homokbányához.

Homokos 2024: *Homokos ~ Homokbánya ~ Bánya* (ÉGy.). — Egykori homokbánya a település nyugati határában, a Temetőtől nyugatra. A településen a 20. században fontos szerepet játszott a homokbányászat (IZSÓ 2011: 78). *Homokos*, *Homokbánya* és *Bánya* formában is említik.

Hosszú-szilvás lásd **Május 1. út**

Hosszú út lásd **Kossuth Lajos utca**

Huszonhatos lásd **26-os főút**

Ila-kert 1864: *Ila kert* (Pesty 272). — Rét a település nyugati-északnyugati határában, feltehetően az Ila-sánc mentén. Közelebbi helyét nem ismerjük. Előtagjában személynévet gyaníthatunk (ÚmCsnT.).

Ila-sánc 2024: *Ila-sánc* (ÉGy.), 1950 e.: *Ila sánc* (Shvtt.). — A település belterületéről kivezető vízelvezető árok, mely a Sajóba vezette a vizet. A Felső tagúttal párhuzamosan halad kelet felől. A helynév előtagja az *Ila-kert* előtagjából magyarázható. Utótagja a *sánc* ’(vizes)árok, csatorna; vízfolyás’ (FKnT.).

Indóház lásd **Állomás**

Iskola 1. 2024: *Iskola ~ Suli ~ Általános iskola* (ÉGy.). — Iskolaépület a település belterületén, a Községházával szemben a Kossuth Lajos utcán, ma már nem funkcionál iskolaként, raktárépületként használják. Az 1950-es években épült, addig a Régi iskolában zajlott az oktatás. Ma is *Iskola*-ként, *Általános iskola*-ként vagy *Suli*-ként emlegetik.

Iskola 2. lásd **Faluház**

Iskolaépület lásd **Faluház**

Itatókút 1950 e.: *itató kút* (Shvtt.). — Egykori kút a település déli határában, a Tarkó területén. Pontos helyét a rekonstrukciós térkép alapján nem tudjuk megállapítani. Állatok itatására szolgáló kutat jelölt.

Iván lásd **Sajóivánka**

Iváni lásd **Sajóivánka**

Ivánka lásd **Sajóivánka**

Ivánka boltja 2024: *Ivánka boltja ~ Kisbolt ~ Várhegy csemege* (ÉGy.). — Vegyesbolt a belterület központjában, a Kossuth Lajos utca 38. szám alatt, a Községháza háta mögött. Jelenlegi hivatalos neve *Ivánka boltja*, de korábbi nevén, *Várhegy csemege*-ként is említik. *Kisbolt*-nak is mondják.

Ivánkai kocsmá lásd **Bíró-csárda**

Ivánka kocsmá lásd **Bíró-csárda**

Ivánka-pusztá 1883: *Ivánka p[usztá]* (HKFT.). — A település belterületének északi, a 19. század végén még lakatlan részét jelölték így. Csak a harmadik katonai felmérés térképén szerepel, talán a *Harnócpusztá* név hatására.

Játszó 2024: *Jáccó ~ Háccsó ~ Jáccótér | Gyakran focisztunk itt, volt itt egy régi nagy tyúkól is, de aszt már nem használják.* (ÉGy.). — Az Iskola mögötti udvarrész a belterület központjában, a Kossuth Lajos utca és a Május 1. út között, ahol sokat játszottak a gyerekek. A név a *játszótér* rövidült formája, hosszabb *Játszótér* alakjában is említik. A *Hátsó* névváltozat az iskola mögötti területre utal.

Játszótér lásd **Játszó**

Juhhodály 2024: *Juhordáj ~ Juhodáj | Tehenek, juhok legeltek ott, juhokat és birkákat tartottak ott.* (ÉGy.). — A település nyugati határában fekvő terület, a Várhegytől nyugatra. A helynév a *juhhodály* földrajzi köznévből alakult.

Kányás-völgy 1864: *Kányás völgy* (Pesty 272). — Völgy a település nyugati, az egykori Harnócpusztá birtoktól nyugatra eső felében, közelebbi helyét nem ismerjük. Pesty Frigyes névgyűjtésében hegyként szerepel. Az ott élő ragadozómadarokról nevezhették el.

Kassai-ortvány 1759: *Kassai Ortvány* (T. 83-1). — A település keleti, harnócpusztai határában lévő földterület, a Balogh-ortványtól keletre. A név előtagjában talán családnevet kereshetünk, utótagja az *irtvány* 'kiirtott erdős rész' jelentésű földrajzi köznév nyelvjárási *ortvány* formája (FKnT.).

Kavicsos 2024: *Kavicsos* (ÉGy.). — A település északkeleti határának legészakibb pontján, a Sajó kanyarulatának partjánál fekvő terület. A helynév a térség kavicsos voltára utal.

Kavicsos-szántó 1950 e.: *Kavicsos szántó* (Shvtt.). — Szántóföld a belterülettől délkeletre, a Harnóci-szőlők mellett. A név előtagja a föld minőségére utalhat.

Kazára járó 1851: *Kazárajáro* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1864: *Kazára járó* (Pesty 272), 18. sz. v.: *Kazára járó* (BmT. 56/1). — Szántóföld a település északnyugati határában, a Bató-réttől nyugatra. A 19. század végi határmódosulás következtében a nagy része a szomszédos Sajókazához került. Későbbi térképeken már nem jelölik külön névvel a Sajóivánkán maradt részt. A név a földterület elhelyezkedésére utal, utótagja a *járá* 'valahová nyúló szántóföld'

földrajzi köznév (FKnT.).

Kenderföld 1950 e.: *Kender földek* (Shvtt.), 1891: *Kenderföld* (Kat.), 1851: *Kenderföld* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Egykori dűlőföld, ma lakott településrész a település északi határában, a Május 1. út északi oldalán. A helynév a *kenderföld* 'kender termesztésére használt terület' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Kender-szer 1950 e.: *Két-tagút közli földek* (Shvtt.), 1864: *Kenderszer* (Pesty 272), 1851: *Kenderszer* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 18. sz. v.: *Kender Szer* (BmT. 56/1). — Dűlőföld a település északnyugati határában, a 26. főúttól délre. Az 1891-es és az 1864-es kataszteri térképen ez a terület is a Temető alja része. Eredetileg kenderföld lehetett, erre utal a név előtagja. Utótagja a *szer* 'határrész' földrajzi köznév (FKnT.). Kovács Imre rekonstrukciós térképén **Két-tagút-közi-földek** megjelöléssel szerepel ez a terület, arra utalhat, hogy a Felső tagút és talán a település határát jelző földút között helyezkedett el.

Kerek-erdő 1864: *Kerek-erdő* (Pesty 272). — Erdő a település határában, közelebbi helyét nem ismerjük. Talán összefügghet a Kerek-erdő alja névvel. Kicsi, kerek alakú erdőre utal a név (FKnT.).

Kerek-erdő alja lásd **Temető alja**

Kerek-szilvás lásd **Nádas**

Keresztút 1950 e.: *Keresztút* (Shvtt.). — Egykori dűlőút a település belterületétől északra, a 26-os főúttól délre, azzal párhuzamosan vezetett, s az Alsó- és Felső tagutat kötötte össze. A *keresztút* 'a faluból kivezető útra merőleges út' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Keresztúton belüli földek 1950 e.: *Keresztúton belüli földek* (Shvtt.). — Földterület a település északi határában, a 26-os főúttól délre, a Keresztúttól északra. Részei az Alsó-tag és Felső-tag. Körülíró szerkezet lehet.

Kertalja 1950 e.: *Kertalja földek* (Shvtt.), 1864: *Kertallja* (Pesty 272), 18. sz. v.: *Kert alja* (BmT. 56/1). — Egykori szántóföld, ma a belterület északi része, a Kossuth Lajos utca észak–déli irányú szakaszától keletre. A 18. századi térképen egészen az országútig terjedően jelölik. A helynév a *kertalja* 'a kertek folytatása a külterületen' földrajzi köznévből alakult (FKnT.). **Kertalja-földek**-ként is említik.

Kertalja-földek lásd **Kertalja**

Keskeny 1864: *Keskeny* (Pesty 272). — Szántóföld a település nyugati, az egykori Harnócpusztá birtoktól nyugatra eső felében. Közelebbi helyét nem ismerjük. A név a *keskeny* melléknévből vagy az abból alakult 'kis szélességű földdarab' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Két-tagút-közi-földek lásd **Kender-szer**

Király-pallag 1864: *Király pallag* (Pesty 272), 1790: *Kyrály Pallagya* (BmT. 56/2). — Magaslaton lévő földterület a település délnyugati felében, a Vicsataltól délre, a vadnai határra is átnyúlik. *Király-pallag* és **Király pallagja** formában is szerepel. A név utótagja a *pallag* 'fel nem szántott földterület' földrajzi köznév (FKnT.). Az előtag névadási indítékát nem ismerjük, talán személynév rejlik benne.

Király pallagja lásd **Király-pallag**

Kisbolt lásd **Ivánka voltja**

Kis-Bükk út lásd **Kis-Bükkerdő**

Kis-Bükkerdő 1950 e.: *Kis-Bükk erdő* (Shvtt.), 1864: *kis bikk út* (Pesty 273). — A település déli határában húzódó nagy kiterjedésű erdő keleti része, a Bükkerdő kisebbik fele. Tőle nyugatra fekszik a Nagy-bükkerdő.

Kis-erdő 2024: *Kis erdő* (ÉGy.). — Erdő a település keleti határában, a Barci-Tarkó jobb oldalán. Az előtag az erdő méretére utal.

Kis-kert 1864: *Kiskert* (Pesty 272). — Rét a település északnyugati felében,

közelebbi helye nem ismert. Az előtag a terület kis méretére utal.

Kislány kút 1864: *Kis lány kút* (Pesty 272). — Egykori ivókút a település nyugati felében, az egykori Harnócpusztá birtoktól nyugatra. Közelebbi helye nem ismert. Az előtag névadási indítéka nem ismert.

Kis-pincesor 2024: *Kis-pincesor* (ÉGy.). — Néhány pincéből álló pincesor a település belterületén, a Május 1. úttól délre. A név előtagja a *Pincesor* megjelöléssel áll oppozícióban.

Kis tagút 1950 e.: *Kis tagút* (Shvtt.). — Egykori földút a település északkeleti határában az Alsó és a Tűlsó tagutat kötötte össze. A név utótagja a *tagút* 'dülőút' földrajzi köznév (FKnT.).

Kistöltés melletti szántók lásd **Bató-rét**

Kis-Tuburkó 1950 e.: *Kistuburkó* szőlők (Shvtt.). — Földterület a település déli határában, a Tuburkó keleti része. A rekonstrukciós térképen szereplő *szőlők* elem névhez tartozása kétséges.

Kis-Vicsatal lásd **Felső-Vicsatal**

Kis-völgy lásd **Mély-völgy**

Kocsma 2024: *Kocsma* | *Nem tudom mi volt a pontos neve, de jópár éve már bezárt.* (ÉGy.). — Egykori kocsmá a belterület központjában, a Kossuth utcán, az Ivánka boltja mellett. Jellemzően *Kocsma*-ként emlegették.

Kolónia 2024: *Kolónia* | *Ezen az utcán olyan házakban laktak, ahol több generációk éltek.* (ÉGy.), 1952: *MÁV lakótelep* (Hnt.), 1950 e.: *vasúti Kolóniák* (Shvtt.). — Lakott településrész Sajóivánka északi részén, az Állomás utcán, a vasút mellett. A vasút által épített épületek, a vasúti dolgozók számára, erre utal a *MÁV-lakótelep* és a *Vasúti-kolóniák* név is.

Konk-rét 1950 e.: *Csukás-tó-előtti földek* (Shvtt.), 1864: *Konk rét* (Pesty 273), 1861: *Konkrét* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település keleti határában fekvő rét, a 26-os főúttól délre, a kazincbarcikai határ mellett. A név előtagjában talán családnév rejlik, *Konk* és *Konka* nevek nem nagy számban ugyan, de adatolhatók a 19. századi Magyarország területéről (ÚmCsnT.). KOVÁCS IMRE rekonstrukciós térképén ez a terület *Csukás-tó előtti földek* körülíró térképi megjelöléssel szerepel.

Kossuth Lajos utca 2024: *Kosút Lajos ucca ~ Kosút ucca ~ Főút ~ Hosszú út* (ÉGy.). — A település belterületén található hosszú, több szakaszból álló utca. Észak-déli irányú északi szakasza a régi Felső tagút. A város központjában elkanyarodik délkelet felé, majd kanyargósan vezet tovább. Hivatalos neve *Kossuth Lajos utca*, de röviden *Kossuth utcá*-nak is nevezik. A város régi és napjainkra leghosszabb utcája, erre utal *Hosszú út* névváltozat. A *Főút* a központi helyzetét jelzi.

Kossuth utca lásd **Kossuth Lajos utca**

Kőbánya 1950 e.: *Kőbánya* (Shvtt.). — Egykori kőbánya a település nyugati határában, a belterülettől délre, a Falusi-erdő északi részén. Kőfejtő bányát jelöl.

Kőkút 1864: *Kőkút* (Pesty 272). — Egykori ivókút a település nyugati felében, az egykori Harnócpusztá birtoktól nyugatra. Közelebbi helyét nem ismerjük. A névben a *kőkút* 'kösziklából fakadó vagy kővel kirakott forrás, kút' földrajzi köznév rejlik (FKnT.).

Köpüs-földek 1950 e.: *Köpüs földek* (Shvtt.). — Szántóföld a belterülettől északra, a Kertaljától keletre, az Alsó-tagtól délre. A név a földterület déli részén lévő bődönöskút *Köpüs-kút* nevével állhat összefüggésben, de az is lehetséges, hogy előtagjában a vízelvezetéssel kapcsolatos *köpű* köznév rejlik.

Köpüs-kút 2024: *Köpüs kút* (ÉGy.), 1950 e.: *Köpüs kút* (Shvtt.), 1864: *Köpüs kút* (Pesty 272). — Egykori kút a település belterületének északi részén, a Köpüs-sánc

déli végén. Egyetlen vastag, rendszerint odvas fa törzséből kivájt, hordó alakú gyűrűvel bélelt kutat jelölhetett (vö. FKNT. *köpűkút*). Vö. Köpüs-földek, Köpüs-sánc.

Köpüs-sánc 2024: *Köpüs sánc* (ÉGy.), 1950 e.: *Köpüs sánc* (Shvt.). — Egykori vízelvezető a település északi határában, a belterületől északra, a Köpüs-földek közepén. A helynév feltehetően a *köpű* 'fa törzséből vájt gyűrű, vízelvezető' és a *sánc* 'árok, csatorna' földrajzi köznévként az összetételéből alakult. Előtagja a *Köpüs-kút* előtagjával is összefüggésbe hozható.

Körtvély-szer 1864: *Körtvélyszer* (Bm. U. 332), 1864: *Körtvély szög* (Pesty 272), 1851: *Körtvélyszer* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Egykori dűlőföld, mára lakott rész, a belterület északi része. A helynév előtagjában a *körte* ~ *körtvély* növénynév rejlik, utótagja a 'határrész' jelentésű *szer* földrajzi köznévként (FKNT.). Ugyanezt a területet jelölhette a Pesty Frigyes gyűjtésében szereplő **Körtvély-szög** név is. Ennek utótagja a *szeg* ~ *szög* 'a határ egy része' földrajzi köznévként.

Körtvély-szög lásd **Körtvély-szer**

Közös-rét 1950 e.: *Közös rét* (Shvt.). — Kis kiterjedésű rét a település északkeleti határában, a 26. főút mentén délre, az Alsó tagút keleti oldalán. Korábban vizes, mára kiszáradt földterület. Közös használatú terület lehetett.

Község lásd **Községháza**

Községháza 2024: *Kösségháza ~ Kösség ~ Polgármesteri hivatal* (ÉGy.), 1986: *mindenes ház* (Észak-Magyarország 1986. 07. 15: 5). — A polgármesteri hivatal épülete a belterület központjában, a Kossuth Lajos utca 38. szám alatt. *Községháza* és röviden *Község*, valamint *Polgármesteri hivatal* formában is említik. Korábban *Mindenes ház* megjelölése is ismert.

Kriston bacsó juhlegelője 1950 e.: *Kriston bacso juhlegelője* (Shvt.). — A település keleti határában fekvő terület. A 19. századi térképeken Haraszt-erdő, illetve Süveges néven erdő szerepel itt, annak a keleti részét használhatták a rekonstrukciós térkép alapján a juhlegelőként. Ma szántók vannak erre. Egykor a *Kriston bacsó*-nak emlegetett juhász legeltetett erre. Körülíró megjelölés lehet.

Kubinyi-gaz 1864: *Kubinyi gaz* (Pesty 273). — Dűlőföld a település keleti határában, az egykori Harnócpusztá birtokon, közelebbi helye nem ismert. A helynév előtagjában a *Kubinyi* családnév szerepel, a család birtokos volt a Harnócpusztán (T. 83-1). A helynév utótagja a *gaz* 'cserjés, bokros erdő; dudvával, kóroval, bokrokkal benőtt terület' földrajzi köznévként, eredetileg ilyen helyet jelölhetett.

Kukoricaföldek lásd **Kukoricás**

Kukoricás 2024: *Kukoricás ~ Pincék alja | A téjesz kiosztotta háztáji művelésre*. (ÉGy.), 1950 e.: *Pincék alja földek* (Shvt.), 1891: *Kukoricza földek* (Kat.), 1868: *Kukoricza föld* (U. 61), 1864: *Bojtorvány* (Pesty 272), 1851: *Bojtorványos* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település belterületétől keletre, a Kossuth Lajos és a Petőfi Sándor utcáktól keletre fekvő földterület. A 19. század közepén még *Bojtorjános* néven szerepel, majd a század végén már **Kukorica-földek** formában említik, az ott termelt kukoricáról. Ez őrződhetett meg napjainkig, ezt tükrözi a mai *Kukoricás* forma. Emellett *Pincék alja* és *Pincék alja földek* változatokban is használatos, ugyanis a Pincesor mellett húzódik. A két utóbbi megjelölés utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznévként (FKNT.).

Kurta-Bükk 1864: *Kurta bikk* (Pesty 272). — Erdő a település délnyugati határában, a Bükkerdő részét jelölhette a név, közelebbi helyét nem ismerjük. A *kurta* előtag az erdő méretére utalhat.

Kutyás 1980: *Kutyás* (MoFnT. 2). — A település délkeleti részén fekvő fás terület, korábban szőlő, nagyobb része Kazincbarcikához tartozik, a belterületétől

nem messze délre. Ilyen nevet szoktak kapni a falvak közelében lévő szőlőhegyek, ahová szőlőéréskor kijárnak a kutyák szőlőt dézsmálni (FNESz. *Kutya-domb*).

Lapos 1864: *Lapos* (Pesty 272). — A településen nyugati határában lévő szántóföld, közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév a *lapos* 'környezeténél alacsonyabban fekvő, többnyire vízenyős, legelőnek vagy kaszálónak alkalmas, sík terület' földrajzi köznévből alakulhatott (FKnT.). Talán összefüggésben állhat a Lapos-réttel.

Lapos-rét 2024: *Lapos rét* (ÉGy.), 1950 e.: *Felső kertek* (Shvtt.), 18. sz. v.: *Szilvás* (BmT. 56/1). — Földterület a belterület déli szélén, a Május 1. úttól délre. Sík felszínű rétet jelöl a név. Ezt a területet jelölheti a térképeken szereplő **Felső-kertek** és **Szilvás** megjelölés, ami arra utal, hogy a területen vagy annak egy részén korábban gyümölcsös lehetett. A **Felső-kertek** névváltozat előtagja az *Alsó-kertek* nevű területhez viszonyított elhelyezkedést fejez ki, attól déli irányba fekszik, az út másik oldalán. A **Szilvás** névváltozat az ott lévő gyümölcsfákra utal.

László-szög 1864: *Lászlószög* (Pesty 273), 1851: *László szög* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település északkeleti határában, a Sajó mellett fekvő rét. A helynév előtagja a családnévként is használatos *László* személynév, utótagja a *szög* 'határrész; folyókanyarban fekvő földterület' földrajzi köznév (FKnT.).

Legelő 1950 e.: *legelő* (Shvtt.). — A belterülettől délkeletre, a Pincesor végén elhelyezkedő terület, amit egy időben legelőként használtak.

Lesi 2024: *Lesi ~ Lesi-dűlő* (ÉGy.). — Földterület a település déli határában, a Pakos mellett. A helynév talán a *les* 'leshely' földrajzi köznévből alakult -i képzővel. **Lesi-dűlő** formában is említik. Vö. Lesi alja, Lesi oldal.

Lesi alja 1950 e.: *Lesi alja | Lischein zsidó birtoka* (Shvtt.). — A település déli határában fekvő terület, a Lesi része. A név utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Lesi-dűlő lásd **Lesi**

Lesi-oldal 1950 e.: *Lesi oldal* (Shvtt.). — A település déli határában, a Lesi aljától délre elhelyezkedő terület. Utótagja az *oldal* 'határrész, tájrész oldalsó darabja, környéke; hegy, domb meneteles része, az alja és a teteje között' földrajzi köznév (FKnT.).

Majálisok helye 1950 e.: *majálisok helye* (Shvtt.). — Földterület a belterülettől délre, a Csorda-legelő része. A megjelölése szerint itt tartották a majálisokat.

Május 1. út 2023: *Május egy ucca ~ Május egy út ~ Hosszú-szilvás | A Május egy út régebbi neve. Nem voltak házak és szilvafák voltak végig.* (ÉGy.), 1950 e.: *cigánysor* (Shvtt.). — A belterület központjából a temető felé vezető út. Napjainkban a hivatalos neve *Május 1. út*, de **Május 1. utcá**-nak is mondják. Lakóiról korábban **Cigánysor** volt a neve. Korábban, amikor még beépítetlen volt, szilvafák álltak ott, erre utal a **Hosszú-szilvás** névváltozat. Vö. Szilvás.

Május 1. utca lásd **Május 1. út**

Mami-domb 1950 e.: *Mami domb* (Shvtt.). — A belterülettől délre, a Cigánysortól délre eső kiemelkedés. Az előtag névadási indítéka nem ismert.

Marina-bánya lásd **Szénbánya**

MÁV-lakótelep lásd **Kolónia**

Mayer-kocsmá lásd **Bíró-csárda**

Mély-völgy 1950 e.: *Mély völgy* (Shvtt.), 1790: *Kis völgy* (BmT. 56/2). — A település nyugati határában, a belterületétől délre lévő völgy, a Falusi-erdőtől északra, a Barát-oldaltól nyugatra. Ezt a területet és környékét jelölhette az 1790-es térképen szereplő **Kis-völgy** név is. Az előtagok a völgy méretére utalnak. Vö. Mély-völgy kút.

Mély-völgy-kút lásd **Forrás**

Mindenes ház lásd **Községháza**

Móka lásd **Móka-tető**

Móka-tető 2024: *Móka tető* (ÉGy.), 1950 e.: *Móka tető* (Shvtt.), 1864: *Moka* (Pesty 272). — Kiemelkedés a település nyugati határában, az Elő-hegy déli részén. A név előtagjában családnevet gyaníthatunk (vö. ÚmCsnT.), utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.). Rövid **Móka** változatban is szerepel.

Molnár Károly földje 1950 e.: *Molnár Károly földje* (Shvtt.). — Földterület a belterülettől nyugatra, a Temető és a Szénbánya között. Tulajdonosáról kapta a nevét.

Munkácsy lásd **Munkácsy Mihály út**

Munkácsy Mihály út 2024: *Munkácsi ~ Újsor ~ Munkácsi Mihály út* (ÉGy.). — A belterület keleti részén futó utca, a Völgy utcából nyílik, és halad észak felé, a Kossuth Lajos és a Szent István utcákkal párhuzamos. A hivatalos neve *Munkácsy Mihály út*, de röviden csak **Munkácsy**-ként emlegetik. Az **Újsor** népi névadás eredménye, és arra utal, hogy a falu szélén újabban épült utcáról van szó (FKnT.).

Nádas 1. 2024: *Nádas ~ Kerek szilvás* (ÉGy.), | *Volt egy hatalmas nagy árvíz, nagyon-nagyon régen, vagy kéccáz évvel ezelőtt, de lehet több is, és akkor itt ezen a részen, itt a Május egy út mögötti területen ez nádas lett, elöntötte a Sajó. Amikor visszahúzódott a Sajó az áradásból, akkor az a lápos terület ott megmaradt. Először teljesen majdnem hogy egy kis tó volt, aztán ahogy az húzódott vissza, iszapos volt, aztán lápos, és akkor végülis Nádas lett a neve, mer szinte csak nád volt ott.* (ÉGy.). — Földterület, egykori vízállásos hely a település északi határában. A név a terület jellemző növényzetére utal. A rekonstrukciós térképen **Nádas-rét**-ként is szerepel. A **Kerek-szilvás** névváltozat szintén növényzetre, szilvafával beültetett helyre utal.

Nádas 2. 1950 e.: *nádas* | *vízgyűjtő ~ nádas rét* | *vízgyűjtő* (Shvtt.). — Náddal benőtt vízállásos terület, a Sajó ártere a vasút és a Súlyomi-bányavasút térségében. Vizes időben ezt a szakaszt le kellett zárni, mert elöntötte síneket a víz (RÓNAFÖLDI 2014: 101).

Nádas-rét lásd **Nádas 2.**

Nagy-tölgyfa lásd **Tölgyfa**

Nagy-Bükk út lásd **Nagy-Bükkerdő**

Nagy-Bükkerdő 1950 e.: *Nagy-Bükk erdő* (Shvtt.), 1864: *Nagybikk út* (Pesty 273). — A település déli határában húzódó kiterjedt erdő nyugati oldala. A név előtagja a Kis-Bükkerdő előtagjával áll opposícióban. A Pesty-gyűjtésében szereplő **Nagy-Bükk út** névváltozat utótagjának névadási motivációja nem ismert.

Nagy-ortás 1864: *Nagy ortás* (Pesty 273). — Szántóföld a település keleti határában, az egykori Harnócpusztá birtokon, közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév utótagja az *irtás* 'szántóterület, amelyet az erdő kiirtásával nyertek' földrajzi köznév nyelvjárási *ortás* alakja (FKnT.).

Nagy-pincesor lásd **Pincesor**

Nagy-Tarkó 1891: *Nagy Tarkó* (Kat.). — A település nagy kiterjedésű déli határának felső részén húzódó erdős dombság része. Utótagja a *Tarkó* dombnév, annak egy részét jelölhette.

Nagy-Tuburkó 1950 e.: *Nagy tuburkó* szántó földek (Shvtt.). — Földterület a település déli határában, az Alsó-Vicsatal mellett. A rekonstrukciós térkép torzításai miatt nem egyértelmű a helyzete, de valószínűsíthetjük, hogy a Tuburkó egy részét jelölhette.

Nagy-Vicsatal lásd **Alsó-Vicsatal**

Nyárjaska 1864: *Nyárjacska*, rét, szántóföld (Pesty 272), 1864: *Nárjacska* (Bm. U. 332), 1851: *Nyárjaska* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Földterület a

település északi határában, a Körtvély-szertől keletre, egy része mára beépült. Az 1891-es kataszteri térképen az *Alsó- és Felső-dűlő*-ként jelölt földterület része. A helynév a *nyáraska* 'kisebb nyárfaerdő' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Nyíres 1759: *Nyires* (T. 83-1). — A település déli határában fekvő kis kiterjedésű terület, a Pakostól délre. A helynév a *nyíres* földrajzi köznévből alakult.

Ország útja lásd **26-os főút**

Ortás 1864: *Ortás*, rét (Pesty 272), 1864: *Ortás*, föld (Pesty 273). — Földterület a település határában, közelebbi helyét nem ismerjük. Pesty Frigyes névgyűjtésében a település nyugati és keleti, harnócpusztai oldaláról is közli a nevet, de elképzelhető, hogy ezek egy összetartozó földterület két határrészbe eső részei. A helynév az *irtás* 'szántóterület, amelyet az erdő kiirtásával nyertek' földrajzi köznév nyelvjárási *ortás* alakjából alakult (FKnT.).

Óvoda 2024: *Ovoda* (ÉGy.). — Óvoda a belterület központjában, a Kossuth Lajos utca 26. szám alatt. Hivatalos neve *Kazincbarcikai Összevont Óvodák Sajóivánkai Napköziotthonos Tagóvodája*, de röviden csak *Óvoda*-ként emlegetik.

Pakos 2024: *Pakos* (ÉGy.), 1950 e.: *Pakos oldal* (Shvtt.), 1891: *Pakoslesi* (Kat.), 1868: *Pakos* (U. 61), 1864: *Pusztá pakos*, *Pakos rét*, *Pakos szántóföld* (Pesty 272), 1864: *Pakos* (U. 61), 1851: *Pakos*, *Pakos melléke föld* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1790: *Pakos*, vin. (BmT. 56/2). — Földterület a település déli határában, a belterülettől messzebb délnyugatra, a Tarkó mellett keletre és a Felső-Vicsataltól északra, magasabban fekvő, dombos területen. Családnévi eredetű lehet (vö. ÚmCsnT.). Az 1891-es kataszteri felmérés **Pakos-Lesi**-ként szerepel, ez azonban térképi megjelölés lehet, a Pakos és a mellette lévő Lesi együttes megjelölésére. Az 1851-es felvételi térképen három részre osztva jelölik, kettő *Pakos* névvel, egy **Pakos melléke föld** megjelöléssel szerepel. Pesty Frigyes helynévgyűjtésében **Pusztá-Pakos** megjelöléssel is szerepel. A KOVÁCS IMRE rekonstrukciós térképén szereplő **Pakos-oldal** is ezt a területet jelölheti, bár ez a térkép torzításai miatt nem egyértelmű.

Pakos-Lesi lásd **Pakos**

Pakos melléke föld lásd **Pakos**

Pakos-oldal lásd **Pakos**

Palánt 1864: *Palánt* (Pesty 273). — Szőlő a település keleti, harnócpusztai határában, közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév a *palánt* 'fiatal növény' köznévből alakult (CzF.).

Pál-völgy 1950 e.: *Pál völgy* (Shvtt.). — A belterülettől délre, a Barát-oldal és a Gere-erdő között húzódó völgy. Előtagja a településen családnévként is gyakori *Pál* személynév.

Pangét-oldal 1950 e.: *Pangétoldal* (Shvtt.). — A település északi határában, a vasúti sín déli oldalán lévő terület. A helynév előtagjában a *pangét* 'vasúti töltés oldala' földrajzi köznév rejlik (FKnT.).

Pántlikás csárda lásd **Bíró-csárda**

Paplak lásd **Tájház**

Pap-sánc 2024: *Pap-sánc | Vízvezető árok, mely a Sajóba vezette a vizet.* (ÉGy.), 1950 e.: *Papsánc* (Shvtt.). — Vízvezető árok a település belterületétől keletre, a Köpüs-földek nyugati szélén. A helynév előtagja a *Pap* családnév lehet, utótagja a *sánc* 'árok, csatorna' földrajzi köznév (FKnT.).

Paptanító-part 1950 e.: *pap-tanító part* (Shvtt.). — A belterületén központjában, a Május 1. út és a Kossuth Lajos utca találkozásánál lévő háromszög alakú terület. A helynév előtagjának névadási motivációját nem ismerjük. Az utótag a *part* 'magasabb fekvésű terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Párkány-oldal lásd **Párkány-tető**

Párkány-tető 1891: *Párkány tető* (Kat.), 1864: *Párkány oldal* (Pesty 272). — Kiemelkedés a település nyugati határában, a Várhegy lejtős keleti részén, az Elő-hegyen. Ez lehet az a vadnai vártól 500 méterre délkeletre lévő kiemelkedés, amelyen 1980-ban Árpád-kori erődítésvanomot találtak, (NOVÁKI-SÁRKÖZY-FELD 2007: 94). Vadna előváraként szolgálhatott (SZÖRÉNYI 2015: 47–53). Erre utalhat a helynév, mely a német eredetű régi magyar *párkány* 'elővár' köznév és a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév földrajzi köznév összetételével alakult (FNESz., FKnT.). A kiemelkedést jelölhette a **Párkány-oldal** név is.

Parókia 2024: *Parókia* (ÉGy.). — A református egyházközség épülete a település központjában, a Templom mellett.

Pást 1. lásd **Sajó-part**

Pást 2. lásd **Faluvégi-pást**

Pásti-kút 1864: *Pásti kút* (Pesty 272). — Egykori kút a település északnyugati határában, közelebbi helyét nem ismerjük, esetleg a Sajó-part vagy a Faluvégi-pást területén valószínűsíthetjük.

Petőfi Sándor utca 2024: *Petőfi ucca ~ Petőfi Sándor ucca* (ÉGy.). — Utca a belterület déli részén. Hivatalos neve *Petőfi Sándor utca*, de röviden **Petőfi utcá**-nak is mondják.

Petőfi utca lásd **Petőfi Sándor utca**

Pincék lásd **Pincesor**

Pincék alja lásd **Kukoricás**

Pincék alja földek lásd **Kukoricás**

Pincesor 2024: *Pincesor ~ Pincék ~ Nagy-pincesor* (ÉGy.), 1950 e.: *Pincesor* (Shvtt.). — Borospincék sora a belterület délkeleti szélén, a Petőfi Sándor utca végén. A *pincesor* 'szőlőterületen rendezetten, sorban épített pincék' földrajzi köznévből alakult. **Pincék** és **Nagy-pincesor** formában is említik, az utóbbi névváltozat előtagja a *Kis-pincesor* névvel áll oppozícióban. Vö. **Pincék-alja-földek**.

Polgármesteri hivatal lásd **Községháza**

Pusztá-Pakos lásd **Pakos**

Ravatalozó 2024: *Ravatalozó* (ÉGy.). — A belterület nyugati szélén, a Temető területén található épület.

Recski-vágás 1864: *Recski vágás* (Pesty 273). — Erdő neveként szerepel Pesty Frigyes névgyűjtésében a település keleti határában, az egykori Harnócpusztá birtok területén. Közelebbi helyét nem ismerjük. A név előtagja családnév lehet (vö. ÚMCsnT.), utótagja a *vágás* 'fiatal erdő, amely a kiirtott erdő helyén nőtt, vagy annak a helyére ültettek' földrajzi köznév (FKnT.).

Régi iskola lásd **Faluház**

Ritkás 1864: *Ritkás*, föld, szőlő (Pesty 273), 1851: *Ritkás, Ritkás allya föld* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település déli határában lévő földterület, a Tarkótól keletre, a Pakostól északkeletre. Az 1891-es kataszteri térképen a Csipkés részeként tüntetik fel ezt a területet, külön névvel nem szerepel. A helynév a *ritkás* 'irtás, irtásos hely; ritkított erdőrész' földrajzi köznévből alakult (FKnT.), s irtással földművelésre átalakított területre utal. Kisebbik, magasabban fekvő része szőlő, az ettől északkeletre fekvő alacsonyabban fekvő része szántóföld. Mindkettőt *Ritkás*-nak mondták, a szántó emellett *Ritkás alja föld*-ként is szerepel. Ebben az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév szerepel (FKnT.), a *föld* talán csak a térképi név része.

Ritkás alja föld lásd **Ritkás**

Rózsás 2024: *Rózsás | Szőlős terület, ma is így nevezik.* (ÉGy.), 1950 e.: *Rózsás szőlők* (Shvtt.), 1864: *Rózsás* (Pesty 273), 1851: *Rózsás* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Magasabban fekvő szőlővel beültetett terület, a település déli

határában, a Pakostól délkeletre. A helynév talán a '(vad)rózsával benőtt hely' jelentésű *rózsás* földrajzi köznévből alakult (FKnT.). *Rózsás-szőlők* formában is szerepel.

Rózsás-szőlők lásd **Rózsás**

Sajó 2024: *Sajó* (ÉGy.), 1980: *Sajó* (MoFnT. 2), 1891: *Sajó folyó* (Kat.), 1851: *Sajó-fl[uss]* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Folyó a település északi határszélén. A *só* és a *jó* 'folyó' összetételével alakult (FNESz.).

Sajó folyó lásd **Sajó**

Sajókaza vasútállomás lásd **Állomás**

Sajó-part 2024: *Sajó-part ~ Sajó parti legelő* (ÉGy.), 1950 e.: *Sajó pásti csorda legelő* (Shvtt.), 1864: *Sajó Pást* (Pesty 272), 1851: *Pást* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település északi határában, a Sajó mentén, attól délre húzódó legelő. A helynév a *Sajó* folyónév és a *part* földrajzi köznév összetételével alakult. *Sajó-parti-legelő*-nek is mondják. Korábban *Pást* vagy *Sajó-pást* formában emlegették, melyekben a 'pázsit, gyep' földrajzi köznév rejlik (FKnT.). *Sajó-pásti-csordalegelő* névváltozatban is szerepel.

Sajó-parti-legelő lásd **Sajó-part**

Sajó-pást lásd **Sajó-part**

Sajó-pásti-csordalegelő lásd **Sajó-part**

Sárkány-hegy lásd **Vár-hegy**

Siferhalda 1950 e.: *Siferhalda* (Shvtt.). — Meddőhányó a település belterületén, a Szénbánya északi részén. A *siferhalda* 'meddőhányó, palahányó' bányászati szakkifejezésből alakult (SZVIRCSEK 2000: 714).

Sipos-szög 1851: *Sipos-szög* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Rét a település északkeleti határszögletében, a Sajó partján. A helynév előtagja a *Sipos ~ Sípos* családnév lehet, utótagja a *szög* 'a határ egy része' földrajzi köznév (FKnT.).

Sípos tagút 1950 e.: *Sípos-tagút* (Shvtt.). — A település északnyugati határában, a 26-os főútból déli irányba nyíló út, a Két-tagút-közi-földeket szeli át. A helynév előtagja a *Sípos* családnév, utótagja a *tagút* 'dülőút' földrajzi köznév (FKnT.).

Sólyomi-bányavasút 1950 e.: *Sólyomi bányavasút* (Shvtt.), 1891: *Bánya vasút* (Kat.). — Bányavasút a település északi határában, Sajókazáról, a Sólyom kőszénbányatelepről vezet az Állomásra (RÓNAFÖLDI 2014: 99, 101).

Sóskás 2024: *Sóskás | Rengeteg sóska termett a Sajó ezen partján.* (ÉGy.). — Földterület a település északkeleti határában, a Sajó folyótól délre, a Sajó-parti-legelőtől nyugatra. Az ott termő növényről kapta a nevét.

Suli lásd **Iskola**

Süveges 1891: *Süveges* (Kat.). — Nagy kiterjedésű határrész a település keleti-délkeleti határában. Magába foglalja az 1851-es felvételi térképen *Konk-rét-ként* és *Harasztos-erdő-ként* szereplő földterületeket. A déli részén emelkedő Süveges-bércről jelölték meg így.

Süveges-bérc 1891: *Süveges bércz* (Kat.), 1864: *Süveges bércz* (Pesty 273), 1851: *Süveges bértz* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1759: *Süveges bircz* (T. 83-1). — A település keleti-délkeleti határában lévő erdős kiemelkedés a kazincbarcikai határnál. Mivel Kazincbarcika belterülete ebbe az irányba is folyamatosan terjeszkedik, ide is átvezetnek az utcák. A név előtagja a kiemelkedés alakjára utalhat, de személynevet is gyaníthatunk benne.

Szálláskert 2024: *Szálláskert* (ÉGy.), 1950 e.: *Br. Radvánszky szálláskert* (Shvtt.), 1864: *Szállás kert* (Pesty 272), 1851: *Szállás Kert* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település belterületétől délkeletre, a Pincesor mellett elhelyezkedő terület. A helynév a *szálláskert* 'a településhez kapcsolódó, ám a lakóhelytől térben elkülönülő gazdasági udvar, ahol a mezőgazdasági munkák java

része folyt' földrajzi köznévből alakult (FKnT.). A **Báró Radvánszky-szálláskert** megjelölés a 18. századtól itt birtokló családra utal.

Szánkós 2024: *Szánkós ~ Boszorkány-domb | Boszorkányosan lehetett ott szánkózni.* (ÉGy.) — Lankás domb a település belterületének nyugati szélénél, a Május 1. út végén, a Hármás-domb mellett. A *Szánkós* névváltozat arra utal, hogy ezt téli havas időben szánkózásra használják. A **Boszorkány-domb** névváltozat névadási indítékát nem ismerjük.

Száraz-rét 1864: *Száraz rét* (Pesty 273). — Rét a település északkeleti határában, a Csukás-tó közelében, közelebbi helyét nem ismerjük. A korábban (időszakosan) vízzel borított terület szárazabbik részét jelölhette.

Szekérút 2024: *Szekérút | Egykor a Május egy út mögött húzódó út, amelyen szekérrel jártak Vadna és Sajóivánka között* (ÉGy.). — Egykori út a település belterületétől a nyugati határig. A helynév a *szekérút* földrajzi köznévből alakult.

Szénbánya 2024: *Szénbánya ~ Szénbányák* (ÉGy.), 2012: *Marina bánya* (Rónaföldi 2012: 126), 1950 e.: *Szénbánya* (Shvt.). — A település nyugati határában fekvő bányaterület. A településen a 20. században fontos szerepet játszott a szénbányászat, 1919-ben nyitották meg *Marina-bánya* néven, 1946-ban az Új táró is bezárt. Az egyes számú *Szénbánya* mellett többes számban, **Szénbányák** formában is említik.

Szénbányák lásd **Szénbánya**

Szent István út lásd **Szent István utca**

Szent István utca 2024: *Szent István utca ~ Szent István út* (ÉGy.). — Utca a település belterületén, a Völgy utcából nyílik. Hivatalos neve *Szent István utca*, de *Szent István út*-ként is említik.

Szilas 2024: *Szilas* (ÉGy.), 1950 e.: *Szilas szőlők* (Shvt.), 1851: *Szilas-szőlők* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Szőlővel beültetett kiemelkedés a település nyugati határszélén, a nagy része már Vadnához tartozik. A helynév a *szilas* 'terület, amelyen sok szilfa van' földrajzi köznévből alakulhatott (FKnT.). **Szilas-szőlők** néven is szerepel.

Szilas-tető 1950 e.: *Szilas tető* (Shvt.). — Kiemelkedés, a Szilas felső része a település nyugati határában, a vadnai határ közelében. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Szilas-völgy 1891: *Szilas völgy* (Kat.). — Völgy a település nyugati határában, a Szilas mellett, a vadnai határtól távolabb, ma kietlen, néhol erdős rész.

Szilvás lásd **Lapos-rét**

Szög-szilvás 1864: *Szög szilvás* (Pesty 272). — Rét a település nyugati, az egykori Harnócpusztá birtoktól nyugatra eső felében, közelebbi helyét nem ismerjük. A területen lévő szilvafákra utal a név utótagja.

Tájház lásd **Faluház**

Tarkó 2024: *Tarkó* (ÉGy.), 1868: *Tarkó* (U. 61), 1864: *Tarkó, hegy, Tarkó, erdő* (Pesty 272–273), 1864: *Tarkó* (Bm. U. 332), 1851: *Tarkó* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — A település nyugati határában elterülő erdővel és szőlővel borított dombos terület. Egyes-térképeken A helynév eredete nem ismert, talán a *tarkó* 'nyak hátsó része' közszóából vagy a belőle alakult családnévből alakulhatott (vö. RMCsSz.). Részei a Barci-Tarkó, Nagy-Tarkó, Tarkó alja, Tarkó-tető, Tarkó-völgy. Vö. Tarkó-erdő, Tarkó-patak, Tarkó-szőlők.

Tarkó alja lásd **Barci-Tarkó**

Tarkó-erdő 2024: *Tarkó erdő* (ÉGy.), 1980: *Tarkó-erdő* (MoFnT. 2), 1950 e.: *Tarkó erdő* (Shvt.), 1883: *Tarkó erdő* (HKFT.), 1858: *Tarkó Erdő* (MKFT.), 1790: *Tarkó Erdő* (BmT. 56/2). — A település délnyugati határában fekvő erdős terület, a Tarkó erdővel borított része.

Tarkó-hegy lásd **Tarkó**

Tarkó-patak 1950 e.: *Tarkó patak* (Shvtt.). — Kis vízfolyás a település déli határában, a Tarkó területén.

Tarkó-szőlők 1950 e.: *Tarkó szőlők* (Shvtt.), 1790: *Tarko szőlő* (BmT. 56/2). — Szőlővel beültetett rész a település déli határában, a Tarkó nyugati részén.

Tarkó-tető 1950 e.: *Tarkó tető* (Shvtt.). — A Tarkó magasabb része a település déli-délnyugati határában. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Tarkó-völgy 2024: *Tarkó-völgy* (ÉGy.). — A Tarkó alacsonyabb, völgyes része település délkeleti határában, a Barci-Tarkó folytatásában.

Tátra 1864: *Tátra* (Pesty 273). — A település keleti, harnócpusztai határában említett szőlő, közelebbi helyét nem ismerjük. A helynév eredete bizonytalan, feltehetően összefügg a *Tátra* helynévvel.

Temető 2024: *Temető* (ÉGy.), 1950 e.: *temető* (Shvtt.), 1891: *Sajó Ivánka ref. egyházi temető* (S 79-281.-5). — Temető a település belterületének nyugati részén, magasabb területen fekszik. A 19. századi kataszteri térképek szerint református temető volt, KOVÁCS IMRE rekonstrukciós térképe szerint református, római katolikus és zsidó temetőként is funkcionált (Shvtt.). Vö. Temető alja, Temető-dűlő, Temető-oldal.

Temető alja 1950 e.: *Temető-alja* földek (Shvtt.), 1891: *Temetőalja* (Kat.), 1864: *Temető allja* (Pesty 272), 1864: *Temető alja* (Bm. U. 332), 1851: *Temető allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 18. sz. v.: *Kerek erdő alja* (BmT. 56/1). — A település nyugati határában fekvő szántóföld, a Temetőtől északra, a Kender-szer alatt. Az 1864-es térképen a Kender-szer is magában foglalja. A 18. század végi térképen még *Kerek-erdő alja* néven szerepel, a 19. század második felétől *Temető alja*-ként említik. Az utótag az *alj(a)* 'vmely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Templom 2024: *Templom* (ÉGy.). — Református templom a település belterületén, a Kossuth Lajos utca 56. szám alatt. A település korán református hitre tért, de sokáig Sajókaza leányegyháza volt. 1729-ben vált önálló egyházzá (CSÍKVÁRI 5: 121), ezt követően épült a falu régi fatemploma 1761-ben. Mai templomát 1808–1827 között építették (VÁRADY 1989: 270). A 17 m magas tornyot 1924-ben építették a templomhajóhoz. Hivatalos neve *Sajóivánkai Református templom*, de röviden csak *Templom*-ként említik.

Tó-bérc 1864: *Tóbércz* (Pesty 272). — Erdős kiemelkedés a település nyugati, az egykori Harnócpusztai birtoktól nyugatra eső felében. Közelebbi helyét nem ismerjük.

Tó-rét 1950 e.: *Tórét* (SHvtt.), 1891: *Tórét* (Kat.), 1864: *Tó rét* (Pesty 273). — Rét a település északkeleti határában, a Sajó ártere, a Csukás-tó tanyától és a vasúttól északra.

Tökös 2024: *Tökös* (ÉGy.), 1950 e.: *Tökös földek* (Shvtt.). — Földterület a település nyugati-északnyugati határában, a Focipálya mellett. A név talán vízitökökkel benőtt helyre utalhat. *Tökös-földek* formában is említik.

Tökös-földek lásd **Tökös**

Tölgyfa 2024: *Tölgyfa ~ Nagy tölgyfa* | *A Tarkó területén található, támpontként szolgál, védetté nyilvánított.* (ÉGy.), 1950 e.: *erdőnk legöregebb fája* (Shvtt.). — A település déli határában, a Gere-domb alatt álló fa. *Nagy-tölgyfa*-ként is említik.

Töltés lásd **26-os főút**

Töltés-árok 1950 e.: *Töltésárok* (Shvtt.). — Árok a település északi határában, a 26-os főút mellett. Az út töltésen fut, a mellette lévő alacsonyabb, árkos területet jelölte.

Transzformátor 2024: *Transzformátor ~ Transzformátorállomás ~ Villanytelep* | 1990 körül épült. (ÉGy.). — Villanytelep a település keleti-északkeleti határában, a 26-os főúttól délre, a belterülettől keletre. **Transzformátorállomás** és **Villanytelep** formában is említik.

Transzformátorállomás lásd **Transzformátor**

Tuburkó 1891: *Tuburkó* (Kat), 1851: *Tuburko* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1759: *Tuhurkó* (T. 83-1). — A település déli határában, a Felső-Vicsataltól keletre fekvő, egykor szőlővel beültetett terület, ma szántó, jobb szélén lakott területtel. A helynév eredete ismeretlen.

Tuburkó alja 1864: *Tuburkó allja* (Pesty 273), 1851: *Tuburko allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Földterület a település déli határában, a Tuburkótól délkeletre. A helynév utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Túlsó tagút 1950 e.: *Túlsó tagút* (Shvtt.). — A település északkeleti határában, a 26-os főútról a Csukás-tó-tanyánál dél felé induló dűlőút. Utótagja a *tagút* 'dűlőút' földrajzi köznév (FKnT.).

Tyúkos lásd **Csipkés**

Tyúkos-szőlő 1950 e.: *Tyúkos szőlő* (Shvtt.). — A belterület keleti szélén, a Pincesor felé található mező. Tyúkok jártak ide csipegetni.

Újsor lásd **Munkácsy Mihály utca**

Ültetés 1864: *Ültetés* (Pesty 273). — Szőlő a település keleti, harnócpusztai határában, közelebbi helyét nem ismerjük. Talán 'valamilyen növényvel hosszabb távra beültetett földterület' jelentésben állhat az *ültetés* a névben (FKnT. *ültetvény*).

Vadas 2024: *Vadas* (ÉGy.). — Földterület a település keleti határában, a Csipkéstől északra. A helynév a *vadas* 'terület, ahol sok a vad' földrajzi köznévből alakult (FKnT.).

Vadas-tető 1980: *Vadas-tető* (MoFnT. 2). — A település keleti határában, a Vadas kiemelkedő része. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Vadnai út 2024: *Vadnai út* | *Ezen az úton át lehetett menni Vadnára.* (ÉGy.). — Egykori gyalogút a település nyugati határában, a Temető mellett.

Vágás-oldal 1950 e.: *Vágás oldal* (Shvtt.). — A belterülettől délre lévő határrész, a Falusi-erdő északi, irtásos része. Utótagja az *oldal* 'határrész, tájrész oldalsó darabja, környéke' földrajzi köznév (FKnT.).

Vár-hegy 2024: *Vár-hegy ~ Sárkány-hegy* | *Mer azt tudom, hogy Vadna meg Ivánka néha így harcol érte, hogy a Vár-hegy most hova tartozik. Most akkor valahol a köztes helyen lehet fönt. | Hát elvileg Mátyás királynak a vára volt, vagy mit tudom én, most csak a szóbeszéd vagy tényleg. Az üknagyapám mesélte, hogy itt, régen a Vár-hegynél, ők, amikor még állt a vár, de ugye már nem volt funkciója csak megvolt maga a vár, ott is volt egy ilyen, mert ezt úgy kell elképzelni, hogy ahogy itt van a Homokos bánya, ez a Homokos bánya valahogy hátul össze volt kötve a Vár-heggyel. A funkcióját meg nem mondom, én szerintem építkezés miatt. Szerintem ez a Homokbánya hamarabb volt, mint a Vár-hegy, és szerintem a Vár-hegyet homokból építették a nagy részét és a homokhoz vagy építkezéshez vitték ott hátul fel a homokot a hegyhez, a várhoz és ott hátul, ők ott dolgoztak. Tehát ők bányászok voltak, vitték fel a homokot. Akkor már nem tudom, hogy minek, de szerintem még építkeztek vagy újítottak. Az volt a lényeg, hogy mesélték, hogy megálltak itt valahol pihenni ebédidőben, elővették a kis elemózsiát, akkor valaki felnézett az égre és mondta, hogy „Ott repül valami!”, és állítólag ott éltek sárkányok.” Nagyapám mesélte, hogy még az ő nagyapja, még ő nagy bányászok voltak, hatalmas nagy fizikumú emberek, hogy még ilyen baltát is dobáltak utána, és állítólag valaki rá is dobta a baltát, de nem esett le, csak megsérült. És akkor ezt a részt hívták úgy is, hogy Sárkány-hegy. Ezt a*

legendát csak a helyiek ismerték. (ÉGy.), 1950 e.: *Várhegy* (Shvtt.), 1858: *Vár hegy* (MKFT.). — A település nyugati határában, Vadna területére is átnyúló erdős terület, magaslat, a vadnai határba eső középkori vár maradványaival. A helyiek **Sárkány-hegy**-ként is említik, bizonyára a népi hiedelmek alapján. Vö. Vár-hegy alja, Vár-hegy-oldal, Vár-tető.

Várhegy csemege lásd **Ivánka boltja**

Vár-hegy-oldal 1950 e.: *Várhegy oldal* (Shvtt.). — Hegyoldal a település nyugati határában, a Vár-hegy része. Utótagja az *oldal* 'hegy, domb meneteles része, az alja és a teteje között; határrész, tájrész oldalsó darabja, környéke' földrajzi köznév (FKnT.).

Vár-tető 1980: *Vártető* (MoFnT. 2), 1941: *Vár t[ető]* (MaKF.), 1883: *Vár tető* (HKFT.). — A település nyugati határában fekvő erdős terület, a Vár-hegy kiemelkedése. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Vaspatak 2024: *Vas-patak* (ÉGy.), 1980: *Vas-patak* (MoFnT. 2), 1891: *Vaspatak* (Kat.), 1851: *Vaspatak* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1759: *Vas Patak* (T. 83-1). — Földterület a település középső részén, a belterületől délkeletre, a Tarkótól keletre. Nyaralókkal, gyümölcsösökkel tarkított terület volt, mára fás ösvény. Az ott folyó patak neve vonódhatott át a környező terület megjelölésére. Vö. Vaspatak alja, Vaspatak-tanya.

Vaspatak alja 1950 e.: *Vaspatak alja* (Shvtt.). — A település középső részén, a Tarkótól keletre. A helynév utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Vaspatak-tanya 1985: *Vaspataktanya* (Hnt.), 1941: *Vaspatak tn [tanya]* (MaKF.), 1950 e.: *Vaspatak tanya* (Shvtt.), 1891: *Vaspatak tanya* (Kat.). — A település délkeleti határában lévő tanya, a Vaspatak határrészen.

Vas-szög 1864: *Vasszög* (Pesty 273), 1851: *Vas szög* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Rét a település északkeleti határában, mellette keletre található a László-szög. A helynév előtagjának névadási indítékát nem ismerjük, utótagja a *szög* 'a határ egy része; folyókanyarban fekvő földterület' földrajzi köznév (FKnT.).

Vasútállomás lásd **Állomás**

Vasúti átjáró 2024: *Vasúti átjáró* (ÉGy.). — A település északi határában lévő átkelő hely, a Vasútállomás mellett.

Vasúti-kolóniák lásd **Kolónia**

Vasúti őrház 1985: *Vasúti őrház* (Hnt.). — Épület a település északi határában lévő, a 14-es vagy a 26-os számú őrházra vonatkozhat.

Vécsatal lásd **Vicsatal**

Vén-kert 1950 e.: *Vénkert* (Shvtt.), 1891: *Földvár és Vénkert* (Kat.), 1864: *Vénkert* (Pesty 273). — Földterület a település északi határában, a vasúttól északra, ma puszta, fákkal borított foltokkal és szántó. Neve alapján a legkorábban művelés alá vont területek közé tartozhat.

Vén-szőlő 1864: *Vénszőlő* (Pesty 273). — Szőlő a település keleti, harnócpusztai határában, közelebbi helyét nem ismerjük. Talán összefügg a *Vén-kert* névvel.

Veres-dűlő 2024: *Verezs-dűlő | Kazincbarcikához és Sajóivánkához is tartozó terület.* (ÉGy.). — A település keleti határában fekvő terület, közel Kazincbarcikához, a Barci-Tarkótól délre. A helynév előtagjában a *Veres* családnevet gyaníthatjuk, utótagja a *dűlő* földrajzi köznév (FKnT.).

Vicsatal 2024: *Vicsatal ~ Vécsatal | A téjesz használta, állattakarmányt termesztettek itt, ma már senki nem használja, egy nagy erdő. A Vécsatal sajóivánkai elnevezése.* (ÉGy.), 1891: *Vicsatal* (Kat.), 1864: *Vicsatal* (Pesty 272), 1851: *Vitsatal*

(S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1790: *Vitsatal Erdő*, *Vitsatal*, vin. (BmT. 56/2). — Magasabban fekvő, kiemelkedésekkel tarkított határrész a település nyugati-délnyugati határában, áttekintve Vadnára és Kazincbarcikára is. Korábban szőlővel, erdővel, borított terület, kisebb részben rét, ma szántóként használják. A helynév bizonytalan eredetű, talán egy *Vicsa*-féle személynév és a német *tal* 'völgy' szó összetételéből alakult (vö. máramarosi *Vicsa-patak*, *Vicsa-völgy*). Vö. Vicsatal alja, Vicsatal-oldal, Vicsatal-tanya, Vicsatal-tető, Vicsatal-völgy, Alsó-Vicsatal, Felső-Vicsatal.

Vicsatal alja 1950 e.: *Vicsatal alja* (Shvtt.), 1868: *Vitsatal allya* (U. 61), 1864: *Vicsatal allja* (Pesty 273), *Vitsatal allya* (Bm. U. 332), 1851: *Vitsatal allya* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.), 1790: *Vitsatal allya* (BmT. 56/2). — A település délnyugati határában fekvő terület, a Vicsatal alacsonyabb része. Utótagja az *alj(a)* 'valamely terület mögöttes része; lapos, mélyen fekvő terület' földrajzi köznév (FKnT.).

Vicsatal-oldal lásd **Vicsatal-szőlők**

Vicsatal-szőlők 1950 e.: *Vicsatal szőlők* (Shvtt.), 1864: *Vitsatal oldal* (Pesty 273). — A település déli határában fekvő Vicsatalt borító szőlő. A **Vicsatal-oldal** is ezt a szőlőt jelölheti, utótagja az *oldal* földrajzi köznév.

Vicsatal-tető 1891: *Vicsatal tető* (Kat.). — A település délnyugati határában fekvő terület, ma kietlen, néhol erdős rész. A név utótagja a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznév (FKnT.).

Vicsatal-völgy 1891: *Vicsatal völgy* (Kat.). — Völgy a település déli-délkeleti határában, a Vicsatal déli oldalán, ma erdővel borított.

Villanytelep lásd **Transzformátor**

Vízáteresztő híd 1950 e.: *Vízát eresztő híd* (Shvtt.). — A település északkeleti határában a Súlyom-bányavasutat keresztező híd.

Vízgyűjtő lásd **Nádas**

Vízgyűjtő-rét lásd **Nádas**

Vonatállomás lásd **Állomás**

Völgy lásd **Völgy utca**

Völgy utca 2024: *Völgy ucca | Csak így szoktuk mondani, hogy Völgy. Nem Völgy utca, csak Völgybe, merthogy régen nem azt mondtuk, hogy megyünk a Völgy utcára, hanem azt, hogy megyünk a Völgybe.* (ÉGy.). — A település belterületén keleti felében nyugat-keleti irányban húzódó utca. Hivatalos neve *Völgy utca*, de **Völgy**-ként említik.

Zsidó temető 2024: *Zsidó temető | A temető mögött található.* (ÉGy.). — Egykori temető a belterület nyugati szélén, a Temető mögött. Ma már akácok borítják.

Zsigo lásd **Zsigo-tető**

Zsigo-tető 2024: *Zsigo tető | Meredek oldal, homokos terület, szőlőt termesztettek rajta.* (ÉGy.), 1950 e.: *Zsigo tető* szőlők (Shvtt.), 1864: *Zsigo* (Pesty 272), 1851: *Zsigo* (S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2.). — Szőlővel beültetett kiemelkedés a belterülettől déli-délnyugati irányban. **Zsigo** és *Zsigo-tető* formában is szerepel. A helynév a *Zsigo* ~ *Zsigo* személynévből alakult, mely később kiegészült a *tető* 'hegy, domb legmagasabb része' földrajzi köznévvel (FKnT.).

Zsigo lásd **Zsigo-tető**

Források

ÉGy. = 2023, 2024. Varga Roberta.

ÁSz. = FEHÉRTÓI KATALIN, *Árpád-kori személynévtár*. Budapest, Akadémia Kiadó Zrt., 2004.

Bm. U. 332 = Ivánka falu határának összesítés előtti térképe. 1864. Kézírtos térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.

- BmT. 56/1 = Cím nélkül. [Sajóivánka északi részének kataszteri térképe]. XVIII. század vége. Kéziratos térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.
- BmT. 56/2. Copia Delineationis Sylvarum Possessionum Ivanka et Also Vadna. 1790. Kéziratos térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.
- CSÍKVÁRI 5 = CSÍKVÁRI ANTAL szerk. 1939. *Vármegyei Szociográfiák V. Borsod vármegye*. Miskolc.
- CzF. = CZUCZOR GERGELY – FOGARASI JÁNOS, *A magyar nyelv szótára*. Pest, 1862.
- Cs. = CSÁNKI DEZSŐ, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában 1–3.*, 5. Budapest, 1890–1913.
- Dienes = DIENES DÉNES szerk., *Református egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16-17. század. Milleniumi magyar történelem, Források*. Budapest, Osiris, 2001.
- Dl. = *Diplomatikai Levéltár*. Magyar Országos Levéltár, Mohács előtti gyűjtemény.
- DOBOSY LÁSZLÓ, *Várak, várhelyek és őrhelyek Ózd környékén*. Borsodi Kismonográfiák, 1. Miskolc, 1975.
- E 156 = *Urbaria et conscriptiones*. Magyar Országos Levéltár. Magyar kincstári levéltárak. Magyar Kamara Archívuma.
- EKFT. = *Első katonai felmérés. 1763–1787.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary>
- FKnT. = URL: https://mnh.unideb.hu/geoname_registry. Korábbi kiadása: BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA, *Magyar földrajzi köznevek tára*. A Magyar Névtár Kiadványai 32. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2014.
- FNESz. = KISS LAJOS, *Földrajzi nevek etimológiai szótára 1–2*. Negyedik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.
- Gy. = GYÖRFFY GYÖRGY 1963–1998. *Az Árpád-kori Magyarország történelmi földrajza 1–4*. Budapest.
- HKFT. = *Harmadik katonai felmérés (1:25000). 1869–1887.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/thirdsurvey25000>
- HnT. = Magyarország helységnévtára a megfelelő évből. Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.
- Kat. = *Habsburg Birodalom – Kataszteri térképek. 1870*. DVD. Budapest, Arcanum Adatbázis Kft.
- KHD. = *Felsőzsolca-Sajóivánka 400 kV-os távvezeték. Környezeti hatásvizsgálati dokumentáció*. 2024. H. n.
- LIPSZKY, Map. = LIPSZKY JÁNOS, *Mappa Generalis Regni Hungariae parti umque adnexarum Croatiae, Slavoniae et Confiniorum Militarium Magni item Principatus Transylvaniae*. 1808. URL: <https://maps.hungaricana.hu/hu/HTITerkeptar/415/>
- LIPSZKY, Rep. = LIPSZKY JÁNOS, *Repertorium locorum objectorumque in XII tabulis mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae et Confiniorum Militarium, Magni item Principatus Transylvaniae occurrentium*. 1808. In: LIPSZKY JÁNOS, *A Magyar Királyság és társ országai térképe és névtára. 1804–1810*. DVD. Arcanum Adatbázis Kft., Budapest, 2005.
- MaKF. = *Magyarország katonai felmérése. 1941.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/hungary1941>
- MKFT. = *Második katonai felmérés. 1819–1869.* URL: <https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary>
- MoFnT. 2 = FÖLDI ERVIN szerk., *Magyarország földrajzinév-tára 2. Borsod-Abaúj-Zemplén megye*. Kartográfiai Vállalat, Budapest, 1980.
- N 78 = *Magyar Nemzeti Levéltár. Regnicolaris levéltár. Archivum regni. Országos összeírások. Ladula BB-CC. Ladula GG-HH 1715. évi összeírás. 8. téka*.
- N79 = *Az 1720. évi országos összeírás. Borsod megye 3. Téka*. <https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/imgview/az-1720-evi-orszagosszeiras/2095/>
- NOVÁKI GYULA–SÁRKÖZY SEBESTYÉN–FELD ISTVÁN: *Borsod-Abaúj-Zemplén megye várai az őskortól a kuruc korig*. Borsod-Abaúj-Zemplén megye régészeti

- emlékei 5. Miskolc, 2007.
- Pesty = PESTY FRIGYES, *Borsod vármegye leírása 1864-ben*. Miskolc, 1988.
- RMCsSz. = KÁZMÉR MIKLÓS, *Régi magyar családnevek szótára*. Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1993.
- RÓNAFÖLDI ZOLTÁN 2012. *Kronológia A borsodi és ózdvidéki szénbányászat fontosabb évszámai, eseményei*. Hely nélkül.
- RÓNAFÖLDI ZOLTÁN 2014. *Múltba nézek... A borsodi - ózdvidéki ipar- és bányavasutak rövid története*. Hely nélkül.
- S 78 - 082. téka - Sajóivánka - 1-2. = Gemeinde Ivánka mit der Puszta Harnócz in Ungarn Ofen Pesther District.
- S 78, 082. téka Sajóivánka 3-12. = Sajó-Ivánka kisközség Harnócz pusztával együtt Borsod megyében. 1891. kataszteri térkép. National Archives of Hungary • S 78 Térképek (1786-1948) • S Kataszteri-gyűjtemény (1786-1948) • S – Térképtár. <https://maps.hungaricana.hu/en/MOLTerkeptar/15931/?list=eyJxdWVyeSI6ICJzYWpzdTAwZjNpdjx1MDBlMW5rYSJ9>
- S 79 – No. 281/1 = Sajóivánka adóközség, birtokrészleti jegyzőkönyv. Kataszteri telekkönyv. <https://maps.hungaricana.hu/en/MOLTerkeptar/21312/?list=eyJxdWVyeSI6ICJzYWpzdTAwZjNpdjx1MDBlMW5rYSJ9>
- Shvt. = Kovács Imre, Sajóivánka. Hegy és vízrajzi települési térképe az 1950-es évekig. Kézírtas térkép. 2015.
- SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS 2015. *Sajó-völgyi huszita várak régészeti kutatása*. Doktori értekezés. Budapest, ELTE.
- SZVIRCSEK 2000 = SZVIRCSEK FERENC 2000. *Bányáskönyv. A bányászati nyersanyagkutatás (barnakőszén és lignit) és a bányaművelés története Nógrád megyében a 19–20. században*. Salgótarján, Magyar Millennium.
- T. 175-2 = Praed. Harnócz. 1775. Kézírtas térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.
- T. 83-1 = Mappula Praed. Harnocz. 1759. Kézírtas térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.
- U. 61 = Borsod megyében fekvő A.Vadna és Ivánka helységek határának összesítés utáni térképe. 1868. Kézírtas térkép. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár.
- ÚmCsnT. = HAJDÚ MIHÁLY, *Újmagyarkori családnevek tára XVIII-XXI. század. I. Adatok*. Budapest, ELTE, 2012.
- VÁRADY 1989 = VÁRADY JÓZSEF 1989. *Tiszaninnen református templomai*. Debrecen.